

ELŐFIZETES

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

1-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőtől 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-út 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

POSZTERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, augusztus 3.

Iwangorodnál nyolcszoros orosz hadállást foglaltak el erdélyi csapataink.

Budapest, augusztus 2. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

Szövetségeseink Domaszewnél a Radomka torkolatával szemben tegnap újabb sikereket vívtak ki. Iwangorodtól nyugatra erdélyi ezredünk szuronnal ragadták el az ellenség nyolc léposzözetesen alkotott betonozott támaszpontját és ezek közül négyet egymagában a románokból álló ötvenedik gyalogezred. Iwangorod körül a félkör jelentékenyen szűkebbre szorult. Tizenöt tisztet és több mint kétezerháromszáz főnyi légénységet elfogtunk és huszonkilenc ágyut, köztük huszonegy nehéz ágyut, továbbá tizenegy géppuskát, egy nagy szerszámtelepet és sok lőszert és hadi anyagot zsákmányoltunk. Kipróbált erdélyi csapataink ezt a napot méltán sorozhatják dicsőséges történetük legszebb napjai közé.

Közvetlenül a Visztulától keletre egyik hadosztályunk rohammal foglalta el a nowoalexandriai vasuti állomást és a közelben levő néhány állást. A német csapatok Kurownál, miután tegnap két ellenséges vonalat elfoglaltak, ma egy harmadikba behatoltak. Tovább keletre a Wieprzig az ellenség még tartja állásait. A Wieprz és Bug közt folytatjuk az üldözést. Csapataink, amelyek Sokal és Krylow között átkeltek a Bugon Wladimir Wolinskij irányában nyomultak előre. Keletgaliciában helyzet változatlan.

Olasz hadszíntér:

A tiroli arcvonalon a Ledro völgyben Bezreccától nyugatra egy ellenséges osztagon rajtaütöttünk és nagy veszteségei mellett visszavettük. A Judicariakban őrzataink elzavartak két olasz megfigyelő őrsöt, amelyek a Coudinótól északnyugatra emelkedő magaslaton betéskelték magukat. A karinthiai határ területén semmi lényeges sem történt. A tenger mellék északi szakaszában legnagyobb részben nyugalom van. A fensíkon az ágyuharc tovább tart. Polazzótól keletre az állásaink ellen intézett erős olasz támadásokat egy ellentámadással teljesen visszavertük, amely alkalommal gyalogságunk eredeti állásainkon túl nyomult előre. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Mitaut elfoglalták

a németek.

Berlin, augusztus 2. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Az Argonneok nyugati szélén meglepetésszerű szuronytámadással több ellenséges árkot elfoglaltunk és ez alkalommal négy tisztet és száznegyvenkettő főnyi légénységet elfogtunk és egy géppuskát zsákmányoltunk. A Vogezekben a franciák este ismét megtámadták a Schratzmaenle-Barenkopf vonalat. Az elkeseredett harc egész éjjelen át tartott. A támadást visszavertük. A Lingekopfon szintén megújult a harc. A harc vonal többi helyén sikeres aknaroobantásokat végeztünk. Bau de saptól délre tüzéségünk lelőtte a franciáknak egy megkötött léggömbjét. Langemernél (Gerardmertől keletre) egy hadi repülőnk leszállásra

kényszerített egy ellenséges repülőgépet.

Keleti hadszíntér:

Mitaut csapataink tegnap küzdelem után elfoglalták. A város általában sértetlen. Gonievictől keletre harc fejlődött, amely részünkre kedvezően alakul. Suwalkitól északkeletre a Kaletniktől délkeletre emelkedő száznyolcvanhatos magaslatot rohammal elfoglaltuk. Lomzától északnyugatra csapataink több helyen megtörték az oroszok szívós ellentállását és elérték a Narew folyót. Egy tisztet és egyezerhárom főnyi légénységet elfogtunk. A frontnak a Visztuláig terjedő további részén is előbbre jutottunk. Ötszázhatvan foglyot, köztük egy tisztet szállítottak be. Varsó előtt a helyzet változatlan.

Délkeleti hadszíntér:

Julius tizenharmadikán Podzamere-nél elfoglalt magaslatoktól északra a szomszédos területen Woyrsch ve-

zérezredes csapatai tegnap heves harcok közben az erdős területen át kelet felé nyomultak előre. A hátráló ellenségnek 1500 emberét elfogtuk és nyolc géppuskáját elvettük. Iwangorod előtt az osztrák-magyar csapatok győzelmes harcokat vívtak. A vár körül a félkör mind szűkebbre szorult. Mackensen tábornagy hadseregei előtt az ellenség a Visztula és a Lencznától délnyugatra eső vidék között még tartja magát. Kurowtól keletre német csapatok új sikereket arattak. Hatszáz oroszot elfogtunk. Lenczna és Cholmtól északkeletre fekvő Zalin között az üldöző harc tovább halad. A Bug mellett elértük a Dubienkától északra eső vidéket. Az osztrák-magyar csapatok Wladimir-Wolinskijtól délnyugatra nyomulnak a Bugon át. Legtöbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az új liszt gondjai.

Arad, augusztus 2.

A kik faluról származtunk, mind emlékezhetünk arra az idegenkedésre, amely az anyákon, vagy a nagyanyákon vett erőt, amikor először kellett lisztet venniük. Addig a világnak az volt a szép rendje, hogy mindenki maga őrléte ki a lisztet, amely a háztartáshoz kellett. Nemcsak az, aki a maga buzáját vihette, vagy küldhette a malomba. A mint-hogy ma még természetes, hogy a háziasszony maga veszi a húst, zöldséget, zsírt, fűszert és azzal főz és a mint ma még nem képzelhető el az átmenet ahhoz az állapothoz, amikor az összes háztartások tömeg-konyhájáról szerzik be a kész ebédeket és vacsorákat, — ép annyira magától értetődő volt akkor, hogy a gazda, vagy a háziasszony a maga kenyéréhez maga vesz búzát, s azt akként őrléti ki, amint neki kell; az idegen lisztől ép úgy húzódtak, mint a hogy húzódnánk ma a másutt főzött ebédektől.

Primitív, avultas intézmény, de a mint a háború alatt sok egyebekben is vissza kellett térnünk a régi dolgokhoz, ebben is kezd lenni. A városi embernek szemében ma ez megfoghatatlan, de reá nézve is ez a rendszer — ahol megvalósítható — a legjobb megoldása az agyon-vitatott, de még mindig elintézetlen lisztkérdésnek. Olyan mód, amely megszabadít bennünket a hatósági gyámokdástól, amely a közéletmezés kérdéseiben eddig nagyon ügyetlen ma-

radt. Eftsünk tehát néhány szót erről az elintézési formáról.

A városi közönség nem képzei el, mi hasznát lehetne annak a kormányrendeletnek, amely szerint mindenki a maga háztartásának céljaira való lisztbe a gabonát szeptember 15-ig a termelőtől maga szerezheti be. Nehézen képzelhető el, hogy például egy tisztviselő, ha még lenne is pénze hozzá, a buzapisera, vagy pláne a gazdához kimenjen, tíz-husz méter-mázsa gabonát vegyen, azt valamelyik malomba kivitte, az őrési díjat letizesse, a lisztet hazahozassa, otthon elraktározassa, — és így tovább.

Pedig a gyakorlat igen könnyű módot kínál arra, hogy ez a rendelkezés mindenkinek, tehát a városi embernek háztartásán is érvényesüljön. Ez a gyakorlat már élede is lépett, például Szegeden. A malmok ugyanis, a már szóvá tett rendelet alapján 1915. szeptember 15-ig „jogosítva vannak saját törvényhatóságuk területén anyagi gabonát vásárolni, a mennyi szükséges annak a lisztmennyiségnek előállításához, mint a melynek leszállítása a saját törvényhatóságuk területén lakó fogyasztóktól írásbeli megbízást kapnak.”

A szegedi malmok tehát megbízásokra kérnek, hogy azt a gabonát, a melyre a fogyasztóknak szükségük van, helyettük a malmok vásárolják meg és részükre megőrölhessék. Ez a megbízás így szól:

„A 2072/1915. M. E. számu minisztériumi rendeletet, de különösen annak 4. §-a értelmében fennálló jogommal fogva ezennel-meghatalmazom és felkérem Ont arra, hogy hatósági vásárlási engedélyemet Ont átruházván ...15-ből 15-ig háztartásom részére 1915. augusztus 15-ig szükséges ...Mm. buzát, ...Mm. rozsot, ...Mm. árpat novembert megvásárolni, azt raktározni és gondozni, felőrölni és felhívásomhoz képest szállítani sziveskedjék.

Mint hogy a hivatkozott rendelet értelmében elővételekre is jogom van, még pedig 1915. szeptember 15-ik napjáig bezárólag, ezen elővétel gyakorlására előleg gyanánt ...K ...1-t mai napon átadtam.”

Az a városi ember tehát, aki maga nem vehet buzát és nem vitelhet a malomba, egyszerűen ilyen nyilatkozat aláírásával elintézheti a dolgot. Tökebefektetésre nincs szüksége, miután a malom, amelynek a buza és liszt kellő fedezetül szolgál, a tényleges átvételig előleggel is beéri.

Ha mindenki ehhez a módhoz fordulhatna, akkor teljesen fölösleges volna a hatósági beavatkozás, a lisztelosztó hroda, az utatványok, az ellenőrzés és mindaz, ami eddig csak költömetlenséget jelentett az emberek szemében.

Az a kérdés, hogy lehetne-e Aradon a megoldásnak ily formáját keresni?

Az első akadályként az tűnik szembe, hogy a fogyasztók és a malmok ezt a gabonamennyiséget csak saját törvényhatóságuk területén vásárolhatják meg. Szegednek óriási buzatermő határa, rengeteg tanya földje van, Aradnak nincsen. Nos, a mikor közlekedésről, a lakosság elhatárolásáról van szó, bizonyára ki lehetne eszközölni a kormánytól azt a kivételt, hogy a buzát a legközelebbi törvényhatóságok — Arad- és Csanád-vármegyék — területéről is meg lehessen a fogyasztók részére vásárolni. A másik kérdés az, hogy vajon vállalkoznának-e a malmok Aradon is — mint Szegeden — az ily útra. A nagy malomoknak kétségtelenül kényelmesebb, ha a lisztet egyetlen üzletfél: a Haditermény Részvételársaság részére adják el, mintha ezer,

vagy tízezer emberral kellene összeköttetésben állani. Viszont az utóbbi esetben nincsenek a malmok annyira lekötve, mint a Haditermény Részvételársasággal szemben, s ha a nagy export malmok nem is hajlandók ezzel foglalkozni, a kisebb malmok számára ez nem jelentene rossz üzletet.

Cicatricis Lajos dr. szegedi főispán ezeket mondta a lisztkérdés felől:

— Szeretném, ha a közönség megértené a kormánynak azt a célját, hogy a hatóságok beavatkozása a lisztellátásban a minimális legyen és csak ott kerüljön sorra, a hol más mód a rendelkezésre nem áll.

Nálunk is ennek a szempontnak érvényesülését kell keresni, a módokat hozzá megszerezni. Lehetővé tenni, rászoktatni a közönséget, hogy a maga lábán álljon; megépíteni az utat, hogy maga gondoskodhassék magáról, mert a mit a hatóságtól kap, ahhoz nehezen jut hozzá, többnyire drága és fanyar mellékize van.

Elfogott szökevény orosz kapitány.

(Az aruló arany fogisor. — Szökés az ausztriai fogolytáborból.)

Az Aradi Közlöny tudósítójaól.

Kolozsvár, augusztus 2.

A Budapestről vasárnap reggel érkező személyvonatra Bánffyahunyadon felszállott Szabó Illés csendőr és a mellé beosztott népfelkelő, hogy a vonatot átvizsgálják. Végig járták a vonatot, a gyanus embereket igazolásra szólították fel és e közben egy harmadosztályú kupéban Szabó csendőrnek feltűnt egy finom arcú, negyven év körüli ember, a kinek rossz munkás ruhája volt. Az arcán feltűnően finom vonások voltak és ha beszélt, szájában egy egész arany fogisor csillant meg. Sárga foltos nadrág volt rajta és a hogy felhúzódott a nadrág szára, finom zsevró csizma látszott ki alóla.

A csendőr melléje állt és végig hallgatta, a mint a gyanus utas tiszta románsággal beszélt a szomszédaival. A csendőr végül is igazolásra szólította fel az utast, a ki semmit sem tudta igazolni kiletét és azt állította, hogy Konstancába való hajómunkás, a ki egy uszályhajóval jött Budapestre és most hazautazik. Írás nem volt nála, a mivel állítását igazolni tudta volna, ezért a csendőr járőr a kolozsvári vasúti állomáson leszállította a vonatról. Itt bevitték a katonai parancsnokság helyiségébe és átkutatták a ruháját. A zsebébe találtak egy menetrendet, egy Brassóig szóló harmadosztályú menetjegyet, kilencvenhárom korona készpénzt, ezután egy orosz levelezőlapot: Eugen Kazimierski, capitaine prisonnier de guerre Sontagsberg, Autriche. A levelezőlap franciául volt megírva és kívülről rajta volt az osztrák-magyar cenzura pecsétje.

Mikor az állítólagos hajómunkás látta, hogy az orosz levelezőlapot elolvassák, lehajította a fejét és tiszta németességgel elmondotta, hogy tartalékos orosz gyalogsági százados, hat hónap óta fogoly egy ausztriai fogolytáborban és most ezelőtt egy héttel megszökött, hogy hazamehessen Oroszországba.

Ezután a vallomás után a kapitányt egy kocsin átkísérték az állomásparancsnokságra, a hol a jegyzőkönyvet felvevő százados előtt megismételte vallomását. Szökése körülményeiről a következőket mondta el:

— Julius 24-én, szombaton délután az örök felügyelete mellett sétálgattunk a mi villánkat körülvevő hatalmas kertben. Én a téli harcokban nagyon beteg lettem, valami tüdőbajt szerectem és még most is sanyem a betegség maradványait. A lábadozó beteg orosz tiszték részére Felső-Ausztriában három villát rendeztek be és én is oda kerültem. A villa körül, ahol én voltam, egy hatalmas kert volt és abban egész délután hat óráig szabad volt sétálgatnunk. Én leültem egy padra és ott elaludtam. Körülbelül hét óra lehetett, mikor felébredtem és akkor már a többi tiszték régen bementek s úgy lehet, az örök nem vették észre, hogy én nem vagyok köztük. A padtól nem messze, ahol elaludtam, volt egy kis kunyhó, a kertész kunyhója, kapák, gereblyék voltak benne és egy lánán láttam egy kopott munkásruhát, meg egy széles számlakalapot.

Ekkor vetődött fel bennem a szökés eszméje. Valami leküzdhetetlen vágyat éreztem a szabadság után és a családomat láttam mindig magam előtt, akiktől már egy éve, hogy elváltam. Hamar magamra kaptam az ócska munkásruhát, körülnéztem és miután senkit sem láttam, hamar átmásztam a kerítésen. Gyalog mentem egy közeli faluig, ott éjjel felültem a vonatra és reggelre Bécsben voltam. Ott kidolgoztam a szökésem tervét és azt találtam legcélszerűbbnek, ha Románián keresztül fogom magoróbalni a menekülést. Így jöttem eddig, de amint látni méltóztatik, nem sikerült a szándékom.

Nagyon szomorúan mondta ezt az orosz kapitány, ezután azt kérdezte:

— Mi fog most történni velem?

A százados megnyugtatta, hogy nem lesz semmi bántódása, csak vissza fogják vinni.

Az orosz tiszt maidnem sirva fakadt arra a finom bánásmódra, amelyben a térparancsnokságon részesítették.

— Ott is jó dolgom volt és igazán nem panaszkodhatom — mondja a kapitány — de a családomat nagyon vágyom látni. És tessék elhinni, — tetts hozzá maliciózusan — az én segítségem már úgy sem segít az orosz hadseregen.

Arad hódoló küldöttsége a király előtt. Budapest székesfőváros elhatározta, hogy a király 85. születésnapja alkalmából hódoló küldöttség útján fejezi ki az agg uralkodó előtt királyhűségét. Hasonló küldöttség kiküldetésére kéri fel a főváros Aradot is. Az átira, amelyet Bárczy István polgármester azzal a megjegyzéssel küldött meg, hogy a rendezést vállalta, az augusztus havi közgyűlés elé kerül.

Vaskeresztel kitüntetett tengerész-tisztjeink. A király megengedte, hogy: Haus Antal tengerész, lovag Kirschmayr György nyugalmazott altengernagy, Rodler József el-lentengernagy, Nagybányai Horthy, Miklós sorhajókapitány, a Novara cirkáló diadalmas parancsnoka, Debeltich József fregattkapitány, Ulbing Alajos korvettkapitány és Lersch Egon sorhajóhadnagy, a Courbet-t megtorpedező buvárhajónk parancsnoka, a német vaskereszt másodosztályát elfogadják és viseljék.

Főhadnagyi kinevezés. A király Babescu Viktor os. és kir. 16. tüzérezredbeli hadnagyot főhadnaggyá nevezte ki.

Nem lehet becsalni Oroszországba a németeket

(A napoleoni stratégia nem válik be. — Cholm elfoglalása. — Varsó kiűritését bejelentették a dumában.)

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs—Berlin, aug. 2.

A Morningpost közli Below tábornok egy nyilatkozatát, amelyet egy magyar újságírónak tett. E szerint 1812-ben a napoleoni stratégia hatásos volt, ma azonban nem, amikor katonáink ma Windauban tegnapi sítésű bresztai kenyeret esznek. Az előnyomuló csapatok nyomában egy kilométerre már vasútvonal épül, a gépkocsik ezrei mögöttünk, az asztaltutak a töldből nőnek ki, berlini triss hust eszünk, két nap alatt ötven kilométeres utat építünk ki. Ily körülmények között esztelenség Napoleon idejébéli stratégiáról beszélni.

A lengyeleket biztatja a dumában

Goremykin.

Pétervár. A дума megnyitása alkalmából az elnöki megnyitó után Goremykin miniszterelnök beszédet mondott. A beszédben kifejtette, hogy a rettenetes háború borzasztó sok áldozatot követel, a kormány azonban szilárdan el van tökéve, hogy minden áldozatot meghoz. Egybehívtuk önöket — mondotta — tanácskozni az eszközökről, amelyekkel le lehet győzni az ellenséget. A háború megmutatta, hogy nem voltunk eléggé felkészülve. A kormány csak olyan törvényjavaslatokat fog önök elé terjeszteni, amelyek a háborúval összefüggésben vannak. A jelen pillanat nem alkalmas programbeszédre Oroszország belső viszonyainak megjavításáról, amit béke idején az önök segítségével fogunk megvalósítani. Súlyt helyezek arra, hogy ne érintsék a lengyel kérdést sem. E kérdés csak a háború után oldható meg, ezekben a napokban azonban fontos, hogy tudja meg a lengyel nép: jövő szervezetét végleg és visszavonhatatlanul a nagyhercegnek a háború elején kiadott felhívása határozta meg. A császár ma megbízott azzal, jelentsem, hogy őfelsége megparancsolta a minisztertanácsnak, dolgozzon ki törvényjavaslatokat, amelyek a lengyeleknek a háború után az autonomia elve alapján Oroszország császárnak jogára alatt szabad nemzeti, társadalmi és gazdasági életet biztosítanak. A lengyelekkel együtt az Oroszországban élő többi nemzetiség is tanujelét adta a császári ház iránti hűségének. Ennélfogva politikánk vezéreszméje a pártatlanság és jóakarat minden hű polgár iránt nemzetiségre, hitre és nyelvre való tekintet nélkül.

Az orosz hadügyminiszter az orosz visszavonulásról.

Pétervár. A dumában Goremykin után Polivanov hadügyminiszter beszélt a következőleg:

— Ebben a pillanatban az ellenség szokatlanul nagy haderőket vont össze ellenünk. Haderői lépésről lépésre kö-

rülkerítik a varsói katonai kerület területét, a mely kerületnek sztratégiai határvonalai mindég gyöngye pontját képezték nyugati határunknak. Ilyen körülmények között talán át fogjuk engedni az ellenségnek a terület egy részét s visszavonulunk oly állásokba, a hol hadseregünk újból elkészülhet offenzív fellépésre. Ez a vég, a melyet az 1812-ben kipróbált eljárás sikere fog koronázni. Varsót talán átengedjük az ellenségnek, a minthogy kiűritettük annak idején Moszkvát, hogy biztosítsuk a végső győzelmet.

A hadügyminiszter meleg hangon emlékezett meg a szövetséges hadseregekről. Szólt az olasz hadsereg óvatos előnyomulásáról, azokról a hihetetlen nehézségekről, a melyeket az olasz hadseregnek le kell küzdenie.

— Az orosz hadseregnek — mondotta — hogy győzhessen, éreznie kell, hogy az egész ország mögötte áll.

A miniszter megemlítette, hogy mindenekelőtt az 1915. évtől és tartalék különböző kategóriáknak behívásáról szóló törvényjavaslatot fog a дума elé terjeszteni.

— Önök látják — fejezte be beszédét — hogy milyen anyagból való az ellenség, a melyet le kell küzdenünk. Minden körülmények között le kell azt győznünk, mert különben igába hajtják egész Európát.

Bejelentik Varsó feladását

az orosz Dumában.

Pétervár. A Dumában a hadügyminiszter bejelentette, hogy valószínű, hogy Varsót ki kell üríteniük.

Hindenburg Varsót fenyegeti.

Pétervár. augusztus 2. A hivatalos Russkij Invalid munkatársa jelenti, hogy a németek óriási új offenzívájának eredményei igen nagy mértékben veszélyeztetik az egész orosz nyugati frontot. Hindenburg hadseregvezér nagyon megközelítette Varsót, s nem lehet titkolni, hogy a varsó—lvangorod—brest-litovsk—bielostoki lengyel negyed elvesztésének meglehetően jelentősége volna. E pozíciók ugyanaz az oroszoknak, ami Verdun a franciáknak vagy Calais az angolokra nézve.

Municióhiány miatt adták föl az oroszok az erődvonalat.

Hága. Az itteni orosz követ kijelentette, hogy a lengyelországi visszavonulás oka a municióhiány. Ez tette szükségessé, hogy a hadsereg az erődvonaltól a Bug és Nyemenre vonuljon vissza.

Veszélyben az orosz főváros?

Pétervár, augusztus 2. A Brzevije Vjedomosti és más kormányhoz közelálló lapok ismét súlyos panaszokat hallatnak a municióhiány miatt, amelybe Anglia juttatta őket. A Rjecs sir amiatt, hogy az orosz népből hiányzik az öntudat és a győzelem akarata. A

Russkoje Slovo azt fejtí ki, hogy Varsó után maga Szentpétervár is veszélyben forog.

Bukarest, augusztus 2. A L'Independence Roumanie azt a pétervári táviratot kapja, hogy a Novoje Vremja újra felvetette a német győzelmek következtében az orosz főváros áthelyezésének kérdését.

A Njemen-vonal veszedelme.

Kopenhága. A Politiken jelentése szerint a Pétervárról az angol lapoknak küldött jelentései tele vannak aggodalmakkal a nagy veszélyek miatt, a melyek az orosz sereget Below hadserege részéről fenyegeti. Ez a sereg most Kowne erődön kívül a Njemennél áll. Ha sikerülne a várat elfoglalnia és a folyó keleti partját megszállnia, az orosz visszavonulás nagy veszélybe kerülne. Az angol jelentések rámutatnak még arra, hogy Below nagymennyiségű tüzérséggel rendelkezik, a mely gyorsabban előnyomulhatna, semmint arra az oroszok számítanak. Ezért okos lépésnek tartják az orosz hadvezér részéről, hogy a lengyelországi Visztulavárakat, a melyek különben sem állhatnának ellent modern ágyúknak, kiűrik.

Cholmot elfoglaltuk.

Bécs. A sajtóhadiszállásról jelentik: Cholmot, melyert néhány napig harcoltunk, csapataink tegnap délben megszállották. Ezzel fontos vasúti oszlop pont került a kezünkbe. Csapataink Cholmtól északra nyomulnak előre.

Az orosz várnégyszög és várháromszög elvágása.

Krakó. A Geas Narodu írja: Cholm elfoglalásával a Visztula és a Bug közti harmadik csata betelejezettnek tekintendő. Ezzel egyidejűleg a nyugati várnégyszög és a volhiniai vár háromszög közt véglegesen megszakadt az összeköttetés. Az oroszok délnyugati felvonulási terét a szövetséges csapatok megszállották.

Harminc orosz ágyuból csak három működik.

Bukarest. Az „Universul” tudósítója jelenti Hercáról:

— Bukovina északi részében az ádáz harcok tovább folynak. Az ágyudörög tegnap messziről hallatszott, egyre jobban közeledve a besszarábiai határhoz, azt a benyomást idézve elő, mintha a német és osztrák-magyar csapatok előre nyomultak volna. Mindazonáltal a jelen pillanatig hiányzik a hivatalos megerősítése az előnyomulásnak; annyi azonban bizonyos, hogy az oroszok teljesen demoralizálva vannak, a tartós municióhiány folytán, amiről három orosz katonaszökevény az este Mamornicában tényeket mondott el.

Ugyanezek a katonák beszélték azt is, — írja a tudósító — hogy abból a 30 ágyuból, amelyek felett az oroszok a besszarábiai határmentén rendelkeznek, csakis három működik és az is nagyon gyöngén.

Ezeken kívül az orosz csapatok június havában nem kaptak zsoldot, a fehérműjük lerongyolódott és az élelem hiányának a visszahatása mind jobban mutatkozik, mivel a

hadbiztosság működését nagyon gyakran megakadályozta az osztrák-magyar tüzéség.

Az oroszok ezen kétségbeejtő helyzetükben tegnap éjjel megkíséreltek egy heves támadást az osztrák-magyaroknak Slobozia-Rarancea irányában előretolt állása ellen, ámde visszaverettek s a parancsnok, egy őrnagy több katonával, megsebesülve az osztrák-magyarok fogságába került. A harc tovább folyik. Jelenleg az osztrák-magyar és német csapatok helyzete a bukovinai fronton is kitűnő.

Bukovinában teljes a rend.

Bukarest. Az összes osztrák hatóságok ismét visszatértek Csernovicba és megkezdték normális működésüket. Az utóbbi napokban már a csernovici vasuti hivatalok is régi székhelyükön vannak. Egész Bukovinában a régi, békés időben megszokott mederben folyik az élet. A posta kifogástalanul működik, csakugy, mint a személy és teheráruvonatok működése. A termés minden várakozást felülmúl. A legtöbb besorozott utjancot hazaküldték polgári foglalkozása ellátására.

A cár vissza akarja foglalni az elvesztet területeket.

Kopenhága. A háboru évfordulójára a cár hadparancsot intézett a hadsereghez és haditengerészethez. Azt mondja ebben, hogy bár erőfeszítésük új dicsőséggel övezte zászlójukat, az ellenség még nincsen összetörve, ezért bátorságukat nem szabad elveszíteniük az új önfeláldozásokkal és megpróbáltatásokkal szemben. Kell, hogy az oroszok visszaszerezzék javaikat. A sors már gyakran állította a hazát kínos megpróbáltatás elé, de mindannyiszor új erővel, új segélyforrásokkal emelkedett föl. A cár kijelenti, hogy szilárdan bízik a háboru szerencsés kimenetelében és az Isten áldását kéri az orosz hadseregére.

Hollandia királynője békeközzetítésre készül.

Hága. A Reidenbote, amely tudvalevőleg szoros nexusban van az udvarral, azt írja, hogy Vilma királyné az oroszországi döntés után valószínűleg békeközzetítőként fog fellépni.

Teljes az orosz visszavonulás.

Kopenhága. A londoni lapok pétervári tudósítói a következőket írják: Oroszországnak tanácsos lenne egész Lengyelországot feladni. Ha az ellenség a Visztula és a Narew vonalat meghódította, akkor az oroszokat a legnagyobb veszély fenyegeti északról, Below tábornagy hadseregétől.

Hága. Az oroszok hetven német gyalogdivizio és nehéz tüzéséggel ellátott nagy osztrák-magyar haderő elől visszavonulnak a megerősített védővonalukba.

Stockholm. Bjelostok felett Zeppelin jelent meg, amely bombákat dobott le.

Genf. Tempsnek jelentik Pétervárról: Varsóból az oroszok már minden értéket elszállítottak.

Tisza Bécsben. Bécsből jelentik: Tisza István gróf miniszterelnök ma reggel a királyhidai személyvonattal Bécsbe érkezett. Tisza István gróf miniszterelnök, a bankgassei Magyar Házban szállott meg, a délelőtti folyamán Schönbrunnban tanácskozást folytatott Burián István báró közös külügyminiszterrel. Ezután a miniszterelnök jelentéstétel végett

megjelent a királynál. Tisza István gróf a mai nap folyamán tanácskozni fog az osztrák miniszterelnökkel és a közös miniszterekkel. Hazatérésére vonatkozóan még nem történt intézkedés. A király vasárnap kihallgatáson fogadta Burián István báró közös külügyminisztert és Stürgkh Károly gróf osztrák miniszterelnököt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Kedd: Rózsa S. Lajos, Kurucz János, Bedeus Beila bárónő felléptével nagy művész est és „Néma asszony”, énekes bohózat.

Szerda: Ligeti (Luffer) Margit ujonnan szerződött tag felléptével „Varázs koringó” operett.

Csütörtök: Várnay Jenő és Győző Alfréd közös jutalomjátéka „Támlásszék 10”.

Péntek: „Vándorfecskék” operett bemutató előadás.

* Bedeus Beila bárónő és Rózsa S. Lajos fellépte a színházba vonzotta azt a közönséget, amelyet régi téli estéken a kulturpalota hangversenyein, vagy valamely komolyabb zenei esemény kapcsán láttunk együtt, kik élvezni tudják és lelkesednek azért a magasabbrendű művelésért, melyet komoly zenének neveznek. Groteszk dolog egy kissé a nyári színház pódiumán — amely a könnyű zsáner kimondott hajléka — egy estén keresztül két olyan művészt hallgatni, mint Bedeus bárónő és Rózsa. Még groteszkebb, hogy a Faust örökszép ékszerárja előtt a Ripacsok című izléstelenséget kellett lenyelni a közönségnek. Ez azonban semmiben sem rontotta le a hatást, legfeljebb összehasonlítást engedett a van és aminek lenni kellene közt. Hogy nívósabb dolgot is lehetett volna közben előadni, ebben senki sem kételkedhetik. De ez csak epizód, derűs, nagyon derűs epizód volt, kiköszöntött bennünket egy perora az operai hangulatból, de hamar elfelejtettük és élveztük újból Bedeus Beila bárónő és Rózsa énekszámait. A bárónő számai most is elérik azt a hatást, amely a kulturpalota hatalmas közönségét a télen olyan meleg ünneplésre ragadta el; percekig ünnepezték és virágokkal halmozták el tisztelői. Külön érdekessége volt fellépésének, hogy énekszámait a megfelelő játék keretében teljes illúziót keltve adta elő úgy, hogy operaelőadás benyomását keltette, amit kiemelt a katonazászlókkal megerősített színházi zenekar imponáló kísérete. Ami szépséget a zene és a játék produkálhatott, azt Bedeus bárónő művészi visszaadásában a legérzékenyebb nüanszokkal megelevenedve láttuk. Bámúltuk azt a finom diszkrét tónust, mely énekét és színjátszó képességét egyaránt jellemezte; a színek gazdag harmóniája az, mely szopránján keresztül oly pompásan érvényesült. Tiszta organum; meglepő szép technikája, a sokat iskolázott kész művésznek karrierjének biztos zálogai. Rózsa S. Lajost nem kell külön bemutatnunk, a téli színház zsufolt háza bizonyosságai voltak annak a nagy szeretetnek és megértésnek, mely Rózsa művészete iránt olyan hatalmasan nyilvánult meg. A színpadot uraló hanganyaga a művész technikájával karöltve az volt ma este is, mint máskor: egy darab opera; a magasabb zenei élvezetek ritkán hallott szépségeiből egy estére való. Külön szenzációként hatottak Kurucz János dalai a szerző zongora kíséretével. Rózsa népdalok ép oly hivatott interpretálója, mint a klasszikus zenének Kurucz dalai annyira telve vannak melódiával,

hogy azok Rózsa előadásában a legnagyobb sikert érték el. A zenekar precíz játékaért Kovács karmesteré az érdem. (dr. W. K.)

A színház hírei. Ligeti (Luffer) Margit, a társulat ujonnan szerződött tagja szerdán lép fel vendégként az aradi színpadon a Varázskoringó operett „Franczi” szerepében. A fiatal művész, aki kitűnő eredménnyel végzte a színész iskolát, a legzebb reményekre jogosít és fellépése elé a legnagyobb kíváncsisággal nézünk. — Várnai és Győző. A társulatnak e két kiváló erőssége csütörtökön, f. hó 5-én tartja jutalomjátékát, színe kerül „Támlásszék 10” című énekes bohózat, melyben mind a két jutalmazandóknak bő alkalom kínálkozik a közönség állandó mulattatására, a bohózat részben új szereposztással kerül előadásra és a sok ének, tánc és tarka móka, ami a darabot fűszerezi, ugyint a multban, most is meghozza a zsufolt házat, különösen ha figyelembe vesszük, hogy Várnai és Győző jutalomjátékáról van szó. — „A vándorfecskék” legközelebbi operett premier lázas izgalommal és páratlan ambícióval készül a társulat a legközelebbi ujdonság bemutatására. Zerkovitz és Mérei remek operettje „A vándorfecskék” annyira elragadta a budapesti közönséget, hogy hónapokon keresztül ez volt az egyetlen, amely zsufolt házat vonzott. A szereposztás elsőrangú, eltekintve, hogy a nagy személyzetet igénylő ujdonságban az egész személyzet részt vesz, főszereplők: Sz. Rontai Boriska, Járai Böske, Pateki Vilma, Borosnyai, L. Kiss Mariska, Benkőné, Barics, Járai, Kertész, Győző, Várnai. Nem érdekelték a sok táncos pár között az a „Parket.” tánc, melyet Benkőné és Várnai fognek bemutatni. A 2-ik telvonásban lesz egy „Verseuy előadási próba”, melyet egy vándor cikusz és egy vándor szintársulat tagjai fognak előadni. Az ujdonság Aradon is meghozza a kívánt sikert.

* Hőseink diadalfutja Galiciában. (Aktuális szenzáció az Urániában.) A világtörténelem legesetebb tényének, az erő és lelkesedés legjobb mintaképeinek megörökítése az a remek film, melyet a színház tegnap bemutatót. Galicai hatalmas győzelmeink híven, történeti egymásutánban jelennek meg előttünk és megelevenedik bennünk az elmúlt hónapok lelkes izgalma, újra átéljük ezeket a felséges napokat. A felvétel három részből áll, egy-egy nagy csata az előharcokkal és befejező ütközetekkel, képezi az egyes részek tárgyát. Minden szépítgetés nélkül történt a felvétel s így bátran elmondhatjuk, hogy ez a film megtanít becsülni, tisztelni vitéz katonáinkat. Ez a film is forrása lesz annak a hálának, annak a szeretetnek, mellyel a harcból dicsőségesen visszatérő vitéz katonáink életét legalább is olyan nyugodttá igyekezünk tenni, mint amilyen nyugalmat várunk áran ók nekünk szerettek. A szenzáció film ma kerül utóljára bemutatóra. 5

* Grandiózus vigjáték az Apollóban. A kinematográfia művészete inkább hajlik a dráma irodalom, mint a könnyebb stílusú irodalmi munkák felé. Ezért van az, hogy ritkán látunk kifogástalan bohózatokat a moziban. Kedden az Apolló-színház ilyen ritka alkalomban fogja részesíteni a publikumát, bemutatja a szezon legnagyobb szabású bohózatát, amelynek már a címe (Egy milliomos, aki hitelbe mulat) is elárulja, hogy kitűnő darab lehet. A szenzáció szerző rendkívül eredeti ötleteket vitt a munkájába, amelynek ragyogó szellemessége s a meglepő helyzetkomikuma kacagásra készíti a közönséget. A keddi új műsoron háborus aktualitások és más rövidebb lélegzetű képek is szerepelnek.

Románia semlegességi nyilatkozata Berlinben és Bécsben.

(Német újságíró az arany országról. — Kokottokat szállít Bukarestbe a francia követség.)

Távíratl. átvett.

Berlin—Bukarest, augusztus 2.

Az összes mai bukaresti lapok római táviratot publikálnak, amely szerint a központi hatalmak táradozásai azzal véget is értek Bukarestben, hogy a román kormány nyilatkozatot tett Bécsben, amelyben kijelentette, hogy Romániának eltökélt elhatározása semlegességét megőrizni.

Románia az aranyország.

Berlin. Rotheit Rudolf a Vossische Zeitung Bukarestbe küldött munkatársa újságlapjának:

Románia az aranyország. Legelől maszkos Poklewski a bankoszóró, aki valóságban dobálja a rubeles bankjegyeket. Társai és követői számára a „rubelofelek“ nevet találták ki. Ez igen tiszteletreméltó nev, mert hiszen lehetetlen pénz szerezni nem szégyen. Ebből a „nem szégyenből“ káprázató sok hasznot lehet szerezni. A sajtó, politikai csoportok, az utcai nagyszerűen megélnak belőle. Zajos népgyűléseket lehet összehívni rubelek ellenében, persze csak akkor, ha az időjárás kedvez. *Móta Galiciában és Lengyelországban verést kaptak az oroszok, egyszerre nyomasztó lett az időjárás és Romániában nem kiabálnak többé.* Vezérek és agitátorok idühkus nyugalomban élvezik a jól megérdemelt szabadságot. Csak a határszéli hivatalnokok, vámőrök és vasutasok dolgoznak szorgalmasan. Ezek majdnem kivétel nélkül Oroszország jól fizetett szolgálatában állnak. Igazságatlanság lenne el nem ismerni, hogy az oroszok szervezőképessége csodás. Amit például a romániai orosz kémiszervezet megteremtése körül tettek, azt senki sem utánozhatja. Romániai orosz kopók most különösen a törököknek szóló hadiszállítványok után szaglászhatnak.

Napról-napra a legalaposabban értesül a bukaresti orosz követség arról, hogy milyen áruküldemények érkeztek Romániába. Ezeknek az értesüléseknek birtokában azután Poklewski, vagy angol kollégája: Barklay megjelenik Bratianu miniszterelnöknél és diadalmasan beszél a „leleplezett“ török-támogatásról. Ha Poklewski szükségesnek látja, akkor házi újságjában a rubelokkal legvastagabban megkent Adeveruban nyilvánosságra is hozza az áruküldemények listáját. Azonkívül Costinescu pénzügyminiszter is mindig készséges támogatója Poklewskiöknek. Az oroszok által megfizetett hivatalnokok adminisztratív Costinescutól függenek, tehát jó okuk van arra, hogy ne csalják meg az oroszokat. Costinescu ellen maga Bratianu miniszterelnök sem mer fellépni, mert tekintettel van a liberális párt egységére és Costinescut meg akarja tartani a pártban. Valakit, aki Costinescu éppen nem semlegességi magatartása miatt panaszkodott, Bratianu éppen azzal nyugtatott meg, hogy örülni kell annak, hogy Costinescu tagja a kabinetnek, mert a kormányon kívül állva agitációjával még nagyobb bajt okozna.

Egy Bukarestbe küldött francia újságíró Blondel, inkább művészeti kérdésekkel foglalkozik. Elindult megkeresni azokat a román művészeket, akik egykor Párisban dolgoztak s mint zsákmatyát hármat mutatott ki a mérlegnyereség oldalán: egy színészt, egy zongoraművészt és egy énekesnőt. Ezek most a francia

követség által jól megfizetve a francia-román testvérülés szószólói. A lapok szintén megfélelő honorárium ellenében rámutatnak arra, hogy mit tett Románia a párisi művészetért s Páris Románia dicsőségéért. A színész, egy jassy-i orvos fia, a csinos „de“ szócskát tette nem valami nagyon román hangzású neve elé. Sem a színész, sem az énekesnő, sem a zongorista nem tartoznak a művészet elsőrangú csillagjai közé, de miután elhitették, hogy a francia égbolton ragyogtak, Bukarestben istenítik őket. Gondoskodik a francia követség arról is, hogy az itteni mezikban a célnak megfelelő francia brethi-bocoksnak lépjenek fel s rossz nyelvek azt állítják, hogy ugyanez az importáló gondoskodik a kokottok tömeges látogatásáról is. Egyébiránt ezek most, a nyári szezonban áthelyezték wigwam-jukat Sinaiába és ~~C~~.

bert kifejti, miad nehézségekkel kell Franciaországnak a háború alatt küzdenie.

A eükből a Vittorul megállapítja, hogy még az olyan hatalmas ipari országnak is, mint Franciaország, milyen óriási akadályokkal kell számolnia.

— Ez, írja a Vittorul — szolgáljon tanúsággal mindazoknak, akik a mai viszonyok között úgy sietnek meggondolatlan nyilatkozataiknak kifejezést adni. Ezek mindenekelőtt arra gondoljanak, mennyi előkészületet kell egy államnak tennie, amely háborút akar viselni. Látjuk — fejezi be cikkét a román kormány lapja — hogy még azoknak az országoknak is mennyi gondjuk és bajuk van, amelyeknek megvan a szükséges ipari be rendezkedésük és a hozzávaló nyers anyaguk.

Tanácskozás a román külügyminiszternél.

Bukarest, augusztus 2. Wopicka, az Egyesült Államok bukaresti követe és Marinkovic szerb követ tegnap hosszabb közös tanácskozást folytattak Forumbaru román külügyminiszterrel.

Poklevszki Varsó elestét hirdeti.

Bukarest, augusztus 2. Egy Jassyból Bukarestbe érkezett személyiség kijelentette, hogy Poklevszki bukaresti orosz követ bizalmas beszélgetés közben közölte Anghelescu dr. román miniszter sógorával, Lascarusch Catargival, hogy értesülései szerint az oroszok rövid ellentállás után felfogják adni Varsót.

Románián át nem vittek municiót Törökországban.

Bukarest, augusztus 2. A bukaresti lapok közlik: Föl vagyunk hatalmazva arra, hogy megcáfoljuk egyes lapoknak ama híresztelését, mintha Törökország számára municiót szállítanának Románián keresztül. A román kormány minden határállomásra utasítást küldött, hogy az áthaladó vasuti kocsikat a legszigorubbban ellenőrizzék. Ez az ellenőrzés annyira szigorú, hogy a municiószállítás lehetőségét teljesen kizárja.

Bulgáriában senkinek se kell az entente.

Ruszcuk. A ruszofil bulgár lapok végképp feladták az entente melletti intervenció tervét s megállapítják, hogy a mértékadó politikai körök a központi hatalmak mellé állottak. A Mir kijelenti, hogy Bulgária oéljainak érvényesítését nem keresheti azza, hogy szövetségbe lép Oroszországgal.

SPORT.

+ Az ATE. football csapata Nagyváradon. A Nagyvárad Athletikai Klub meghívására vasárnap délután rándult át Nagyváradra az Aradi Torna Egyesület jelenleg kitünő formában levő footballcsapata. A mérkőzés tiszta jövedelke háborús célokra lévén felszámolva, nagy számu érdeklődő közönség jelenlétében folyt le. Mindkét fél szép összjátékot mutatott be. Különösen fényesen játszott az ATE. védelme, mert a NAK. csatárai által legszebben kidolgozott támadásait mind lezerelte s a legbiztosabbnak vélt lövéseket Horák az ATE. kiváló kapusa mind kivédte. Az ATE. minden egyes játékos — dacára, hogy egész éjjel uton voltak — a legszebben játszottak s így az eredmény 8:0 lett az ATE. javára. Biró Gross (Keckeméti AK.) volt, aki a mérkőzést úgy a játékosok, mint a közönség teljes megalégedésére vezette le.

Drága dolg a háború.

Bukarest. A román kormány hivatalos organuma, a Vittorul Humbert francia szenátor azon cikkével foglalkozik, amelyben Hum-

A Narodna Obrana bácskai hívei.

(Gyorsított tárgyalás a szegedi törvényszéken. — Honvédek lettek a per vádlottal.)

Az Aradi Közlöny munkatársai.

Szeged, augusztus 2.

A szegedi törvényszéken ma délelőtt kezdtek meg a felségárúháza való szövetségessel vádolt délvidéki tanárok és diákok bűnperének tárgyalását. A vádirat szerint Sztaiy Vazul zombori szerb tanítóképzőintézet tanár fia diákjával és egy tanártársaival annak a nagyszerb törökviszok támogatására szövetségelt, amely az összes szerbek egyesítésére irányul. Arra szövetségelt, hogy Bosznia-Hercegovinát, Horvát-Szlavonországot, Bácsbodrog-, Temes- és Torontálmegyét Szerbia uralma alá juttassák. Tervük végrehajtása érdekében szövetségelt a Narodna Obrana-val, a hírhedt szerbiai egyesülettel, amely a trónörökösért elleni gyilkos merényletet előkészítette. 1912. júniusában Szerbiába utaztak, megismerkedtek a Narodna Obrana vezetőivel, köztük Pribicevics Milán őrnaggyal, akinek a Ferenc Ferdinánd és neje ellen elkövetett merényletben jelentős szerep jutott. Szerb tisztok kiiktatták a diákokat a vádirat szerint a fegyverek kezelésére, hogy a szerb csapatok betörése idején Magyarország szerb vidékein fölköltést szervezhessenek. Egy másik csoport diák résztvevő a koczovopoljei (Rigómező) szerb politikai ünnepen, ahol szintén a szerbek egyesítéséről beszéltek. Rigó nézőn is kiiktatták a diákokat a szerb tatyve-ekkel való bánásra.

A törvényszék ötös tanácsban a gyorsított eljárás szerint tárgyalta az ügyet.

(Harctéren elesett és katonáskodó vádlottak.)

A mai tárgyaláson tizenkét vádlott közül kettő nem jelent meg. Az egyik vádlott, Paics Dusan elesett a harctéren. A verseci 7. honvéd gyalogezred önkéntese volt Paics, aki a zombori szerb tanítóképzőben tanult. A tárgyaláson bejelentette Terzin Pál, az intézet igazgatója, hogy Paics édesanyjához hivatalos értesítés érkezett az elesetéről. A másik vádlott, aki nem jelent meg a tárgyaláson, Tyirity Szlavkó 28 éves tanító. Hivatalos értesítés szerint, mint a 6. honvéd gyalogezred önkéntese a harctéren van.

A vádlottak közül négyen katonai egyenruhában jelentek meg. Valamennyien honvéd-önkéntesek. Az egyik, Vaszity István, aki a vádirat szerint nemcsak a Narodna Obrana-nak, hanem a szerb komitási szervezetnek is tagja, hadaprédjelölt őrmester a veszprémi honvéd-gyalogezredben. A vádlottak között van Mirkovics Gergely, az újvidéki szerb gimnázium tornatanára is, aki szintén honvéd. A 6. honvéd gyalogezred zombori örökösökénél közlegény. Harminennyolc éves, négy gyermeke van. Kassarin Milán és Szimity Mihály tizenkilenc éves vádlottak is önkéntesek. Jakobiye-vics Aron rabruhában jelent meg a tárgyaláson. Izgatás miatt egyévi börtönre ítélte a szabadkai törvényszék, most tölti ki büntetését a Csillagbörtönben. A többi vádlott civruhában van.

(Az izgató tanár.)

A vádlottak nacionálójának megállapítása és a vádirat fölolvastása után Sztaiy tanár kihallgatása következett. Magas, szikár, szurkoszemű lértü, jellegzetes szláv típus. Magyarul idegen akcentussal beszél. A magyar és szerb nyelven kívül németül és franciául is beszél. Az elnök kérdésére elmondja, hogy nem érzi magát bűnösnek. Rendkívül érdekesen beszélte el élettörténetét. Mokrinban járt szerb felekezeti iskolába. Gimnáziumi tanulmányait a nagyikindai állami iskolában, de már a második osztályt a karlócai felekezeti gimnáziumban folytatta. Ebben az iskolában azonban nem érettségizhetett, mert nem tükölte szociálista és antiklerikális elveit. A zenggi horvát gimnáziumban végezte a nyolcadik osztályt. Azután beiratkozott a budapesti egyetem jogi fakultására.

— Hát ön eredetileg ügyvédnek készült, nem tanárnak? — kérdezte az elnök.

— Mint szociálista, a jogi pályára készültem. Budapesten Bokányival és Weltnerrel is sűrűn érintkeztem. De csak egy évig hallgattam a jogot, amikor kiábrándultam a szocializmusból, a bölcsészeti fakultásra iratkoztam. A francia, német nyelv és irodalom volt a szakfaterem. Amikor diplomát kaptam, Lipcsébe mentem tanulmányra. Hazajöttem, nem kaptam állást. Brankovics György szerb patriárka iemerte elveimet és azt mondta, hogy ameddig ő él, addig én nem leszek tanár. Privát tanítással foglalkoztam. Később mégis kineveztek tanárnak Pakrára a felekezeti tanítóképzőbe. Csak hét hónapig működhettem ott. Írtam egy antiklerikális cikket, fegyelmi uton elmozdították az állásomból.

— Elmentem a törökországi Plevjébe gimnáziumi tanárnak. Három évig működtem ott, beváltam a patriárka halálát. Aztán hazajöttem, megválasztottak tanárnak a zombori szerb tanítóképzőbe. Tanítottam a szerb, német nyelvet és irodalmat, világtörténelmet, természettudományokat, pszichológiát és pedagógiát.

Elmondta aztán, hogy hat évig, 1913-ig volt tanár Zomborban. Fegyelmi uton elmozdították állásából, mert diákjai írásbeli dolgozatukban államellenes témát fejtettek, a vád szerint az ő impulzusára. Ifjúsági lapot is indított, több cikket inkrimálta az ügyesség, mert izgatást látott bennük. Hat hónapi, egy évi és legutóbb két évi fogaúra ítélték izgatás miatt. Most tölti ki első két büntetését. 1914-ben megszűnt a lapja, mert letartóztatták.

(Pribicevics őrnagy szolgálatában.)

— Pribicevics Milánnal — mondta a vádlott — 1904-ben ismerkedtem meg Pakrácon, amikor még megismerkedtem a Narodna-Obrana. Pribicevics, aki lemondott az osztrák-magyar hadseregben viselt tiszti rangjáról, egy ottani kereskedő vendége volt egy hónapig. Ugy tudom, valami „pénz-affér“ miatt mondott le rangjáról, az ellyel nem volt összeegyeztethető a eselekedete. Csak irodalomról beszélgettünk, politikáról szó sem volt köztünk. Volt idő, amikor csak irodalmi kérdésekkel foglalkoztam, ebbe esik pakráci tartózkodásom is. Pribicevics is foglalkozott az irodalommal, írt elbeszéléseket, de azok, mint skandináv utánzatok, nem tetszettek nekem. Én a francia és német irodalmat szeretem, legnagyobb költőm Götbe...

— Az most nem tartozik ide! — szakítja félbe az elnök.

Pribicevics Milánnal különben csak azért tartotta fenn az ismeretséget, mert a bátyja, Szvetozár, a horvát-szerb koalíció egyik vezetője volt, akiről protekciót remélt. 1910-ig egyáltalán nem találkozott Pribicevicsel. Akkor jött vele össze Belgrádban, ahol ő mint tanár a szerb poétikát tanulmányozta. Irodalmi körökben találkozott, nem politizáltak. Harmadszor 1912-ben találkozott vele Nisben, amikor tanulmányi kiránduláson volt diákjaival.

(Zombori diákok mint tamburások Szerbiában.)

A szerbiai utat nem ő rendezte, őt csak fölkérték a diákok a részvételre. Előző évben is bejárták Szerbiát a diákok egész Törökországig. Mint tambura-zenészek jártak Szerbiában a zombori diákok, akik énekkart is alakítottak. A Narodna Obrana-val a tanár vallomása szerint nem állottak összeköttetésben. Raity Velimir szerb költő vezette őket a Narodna Obrana helyiségébe, ahol Vaszics Milán őrnaggyal, az Obrana titkárával beszéltek, de nem politikáról, hanem a szerbiai kirándulás részleteiről. Szó sem volt arról, hogy beiratkozzanak a Narodna Obrana-ba és katonai oktatásban sem részesültek. Valjevóban, Aranyolovóban és Obrenovóban is jártak, mindenütt hangversenyt rendeztek tambura- és énekszámokból. Koncert után a tanár beszédet tartott a „Szerbek Magyarországon“ címmel. Azt fejtegette, hogy a magyarországi szerbek nem pusztulnak, hanem erősödnek és folyton javul a helyzetük.

Nisben véletlenül találkozott két diákjával a katonai lövőgyakorlaton. Akkor már befejezték a tanulmányi kirándulást, a diákok a maguk jószántából mentek Nisba. Ott találkoztak Pribicevics őrnaggyal, de nem politizáltak. Katonai kiképzésben sem részesültek, csak ha érdeklődtek valami iránt, a tiszték fölvilágosítást adtak.

Tagadja Sztaiy Vazul, hogy az ő rábeszélésére mentek volna az újvidéki diákok a koczovopoljei politikai ünnepre. Nem is tudja, hogy ott mi történt. A zombori diákoknak nem adott impulzust témájuk megválasztására. A balkáni háború idején írták azokat a dolgozatokat és éppen a kényes helyzet miatt nem is tett említést a dolgozat tárgyáról, mindenki szabadon választhatott témát. A Narodna Obrana célját egyébként ismeri és kétségbevonja azt, hogy Princip fölbujításában, általában a szerajevói merényletben egyáltalán része volna az Obrana-nak.

Az első tanu Petrovics György tanítóképzői növendék, aki azt vallja, hogy Sztaiy tanár órái alatt több ízben beszéltek a szerbek egyesítéséről.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, avagy a lakhelyváltoztatást mindenkori a kiadóhivatallal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkihordónál, vagy pénzbeszedőnél leadott címváltozások elkésve, vagy egyáltalában nem jutnak birtokunkba.

Hogyan lássák el liszttel Arad közönségét?

(Értekezlet a kamarában. — Memorandum készül a város közgyűléséhez. — Olcsó kenyér biztosítása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 2.

Arad város tanácsa tudvalevőleg megkezdte az aradi kereskedelmi és iparkamarát, hogy mondjon véleményt: miképen lehetne legpraktusabban megoldani az új termés után a közfelvezetés nehéz kérdését, amely szerinte az országban mindenütt sok gondot okoz a hatóságoknak. A kormány tudvalevőleg szabad kezet adott a törvényhatóságoknak abban, hogy hatóságilag, vagy más módon élelmezze-e a lakosságot. Mint ismeretes, a kormány azt is megengedi, hogy az évi szeptember-tizenötödikéig minden család eltáthassa magát egész esztendőre, de fejenként és havonként csak tíz kilogramm gabonát szabad számítani.

Arad hatóságának megkeresése alapján a kamara ma délutánra értekezletet hívott egybe, amelyen nemcsak malmok és gabonakereskedők képviseltették magukat, hanem a fogyasztó polgárság is. A malmok közül a Sas malom és a sertésbizialda malma képviseltette magát. A Neuman Testvérek és a Széchenyi malom-cég távol maradt. Az értekezleten Vargass János dr. kamarai főtitkár elnökölt, aki ismertette a tárgyalás alá kerülő kérdéseket:

— Arad hatósága számára javaslatokat fogunk tenni arra nézve — mondta — hogy a közfelvezetés hatósági kézben maradjon-e, vagy nem. Ha hatósági kéz intézze, vajjon egy évre, vagy pedig csak 3 hónapra szerezzék-e be a gabonát, illetve lisztet és a gabonáról, vagy lisztről mi módon gondoskodják a város, továbbá hogyan juttassák el a fogyasztókhoz? Fentartassék-e az utalványrendszer továbbra is? E kérdések megvitatása előlából a kamara a szakértőkhöz kíván meghívni a fogyasztókat is, mert hiszen azoknak a legfőbb érdekéről van szó.

Hönig Ottó szerint a gabonát a város szerezzék be és direkt a fogyasztókhoz juttassák, akkor nem essünk ismét drága kenyeret.

Dózsa Dezső: Az eddig megjelent miniszteri rendeletek szerint magánkézek nem, hanem csak a város láthatja el a közönséget gabonával, liszttel. Leghelyesebb, ha a város direkt a malmokkal tárgyal és kizárja a lebonyolításból a gabonakereskedőket, mert így olcsóbbá teszi az élelmezést. Nyilvános pályázatot kell kiírni a malmok számára, s aki legolcsóbb lesz, az szállítsa a lisztet a városnak.

Vörös Henrik az erre vonatkozó kormányintézkedések iránt érdeklődött, amire Mészáros Jenő segédtitkár ismertette a miniszteri rendeleteket. A rendeletek szerint a malmok kötelesek kéthetenként tudatni a hatósággal, hogy kik rendeltek lisztet, vagy kik hoztak gabonát megérkezés végett. A hatóság tehát szeptember 15. után pontosan megtudhatja, hogy hány egyénet kell ellátni élelmezéssel.

Bing Hugó előszóval tartja, ha csak három hónapra szerezzék be a város élelmezését, mert a külpolitikai helyzet könnyen megváltozhat és ha nem változik, akkor is kaphatunk gabonát a Hadügyminisztériumtól. Ha a város egy egyszerű nagy uradalomtól akar gabonát venni, akkor a közvetlen kereskedő nélkül is pompás búzát szerezhettek be és így másképp olcsóbb lesz egy kere-

nával. Így az eddigi meggyanúsításokat is elkerülhetjük, mert akkor a közönség egyenlő jó minőségű búzát, illetve lisztet kaphat. Ha hatvanezer lakost számolunk, akkor 180 vaggon búzát kell vennünk. Ezt a búzát a város odahozná annak a malomnak, amely legolcsóbban őrli meg és a lisztet a hatóság adja ki a fogyasztóknak.

Adler Andor részletesen megazabta ezután a teendőket.

— Helyeselem azt — szökött — hogy mindeneknek szabadon gabonát vásárolni saját háztartása számára szeptember 15-ig és csak a többi szükségletéről gondoskodjon a város. A hatóság akkor cselekszik helyesen, ha a gabonakereskedők mellőzésével direkt a malmokkal lép érintkezésbe és nem gabonát, hanem lisztet szerez be tőlük. Így sokkal olcsóbban jön ki a város. Nyilvános árlejtést kell hirdetni a malmok között és pedig *vagyilag* árlejtést: 3 hónapra, vagy egy évre. Amelyik kedvezőbbnek látszik a városra, azt fogadják el. A város így minden kockázattól megszabadul, s nem kell félnie, hogy rossz lisztet kap. A termények forgalomba hozatalára és szétosztására vonatkozóan javaslom, hogy *szakítsunk az utalványrendszerrel* s ne korlátozzuk a fogyasztást, mert hiszen elég gabona van, de nem olyan olcsó, hogy valami tulsók fogyasztástól kellenek tartani. A városi lisztüzlet maradjon fenn továbbra is, hogy a liszt elosztását elvégezze. Azonban a város ebből ne huzzon hasznot.

Weisz Mór: A város ne vásároljon búzát, hanem a malmokat bizzák meg a liszt szállítással.

Dózsa Dezső nem kívánja tovább fentartani a városi lisztüzletet, sem az utalványrendszert.

— Láttuk jól — mondta — hogy ezt senki se vette komolyan és a városi üzletekben utalvány nélkül adták kenyeret.

Vámos Béla szerint szükséges az utalványrendszer a fogyasztás ellenőrzése szempontjából.

— Nem kell az utalvány — hangzott.

— Nem kell attól félni, hogy sokat fogyasztunk a kenyérből, mert az olyan drága, hogy alig lehet megfizetni.

Vörös Henrik, Bing Hugó, Adler Andorral polemizál, Goldschmidt Mihály és Hönig Ottó pedig a kismalmok érdekében szólalt föl.

Majd Vargass dr. összegezte az elhangzott javaslatokat. Az értekezlet a következőket mondotta ki:

Szükségessnek tartja, hogy a város gondoskodjék a polgárság ama részének ellátásáról, amely nem tudott lisztet beszerezni. Nem kívánja, hogy a városnak kizárólagossági joga legyen és megengedi, hogy a kormányrendeletben említett időpontig bárki beszerezhesse lisztet a háztartása számára. Hogy a város mi módon szerezzék be a szükséges élelmezést és kiket bizzon meg a közönség lisztszükségletének kielégítésével, hogy a gabonakereskedőket is igénybe vegyék, vagy pedig direkt a malmokkal tárgyaljon-e, abban nem foglal állást az értekezlet; ellenben utasítja a kamara főtitkárát, hogy a városhoz intézendő memorandumában az összes, elhangzott

javaslatokat és érveket foglalja össze és a város vezetésére bizzák: melyik módszert választja meg. Ha a város nyilvános pályázatot hirdetne, vagylagos pályázat legyen az. Az utalványrendszer eltörölendő, de a központi lisztosztó iroda továbbra is fentartandó a hatóság legszigorúbb ellenőrzése mellett, azonban ennek a központnak illetéke revízió alá veendő.

Végül Adler Andor megköszönte a kamarának a gyűlés összehívását.

Keglevich gróf tanítóját pártfogásába vette az állam.

(Az Aradvidéki tanítóegyesület akciójának sikere.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 2.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter, mint a hivatalos lap mai száma írja, Szacsavay Tibort, Keglevich György gróf klemi-majori, katolikus iskolájában alkalmazott tanító Gyulára, a gyürkehely-tanyai iskolához államtanítóvá nevezte ki.

Ezzel az országos felháborodást keltett: közoktatási botránynak végére tett pontot a miniszter, aki okos intézkedéssel egyrészt kenyérhez juttatott egy nyomorogó családot, aké azért éhezett, mert a kenyérkeresője a harc-téren vérzett a hazáért, másrészt pedig kitért a miniszter egy kényes kérdésre adandó felelet elmondása elől. Az volt a kérdés, vajon olyan uradalmi család-e a tanító, akit az uraság akkor dob ki, amikor neki jól esik, vagy pedig a tanító mégse kőből kúlya, hanem az állam törvényeinek védelme alatt álló köztisztviselő, aki alkotmányos, közjogi garanciák mellett teljesít köztisztviselői kötelességeit, amiért neki az állam első szolgálja, a miniszter részéről oltalom és védelem is jár.

Az uradalom jogtanácsosa ugyanis megfélemlítette Aradvármegye közigazgatási bizottságának döntését, amellyel a vármegye kimondta, hogy Szacsavaynak összes illetményeit a háború idejére is tartozik fizetni, amint a hadbavonult tanítók járandóságairól a kormányrendeletek intézkednek. A felebbezésben az uradalom azzal fenyegetődik, hogy az esetre, ha a miniszter a tanítónak adna igazat, akkor bezárja az iskolát. Ezt megteheti, de minthogy a közigazgatási bizottság úgy határozott, hogy a tanítónak 1914. évi 4-ik negyedre járó fizetése a határozat kézbesítésétől 14 nap alatt, 1915-re járó illetményei pedig tekintet nélkül a felebbezésre, azonnal fizetendők és a közigazgatási végrehajtást el is rendelte, Szacsavay megkapja a neki járó pénzt, amire annál is inkább szüksége van, mert az államtól addig semmit sem kap, míg esküt nem tesz, esküt pedig nem tehet, mert súlyosan megsebesülve fekszik egy északmagyarországi hadikórházban.

A szerencsétlen tanító ügye, amely valószínűleg kulturális botránnyá vált, országos érdeklődést keltett, mert a magyar nemzeti becsület kérdését látta mindenki abban, hogy az az ember, aki családját, otthonát, kenyerét otthon hagyva a király hívó szavára a hazát védeni megy, elpusztulhat-e éhen? illetve családjának nyomorognia kell-e, mikor a törvény azt mondja mindezekre a kérdésekre, hogy nem. Kifőzősen melegen karolták fel Szacsavay ügyét hátrásai, az aradi és aradmegyei tanítók. Kovács Vince kulturatanácsos, az Aradvidéki tanítóegyesület elnöke, mikor tudomást szerzett Szacsavay családját ért tragikus intézkedésekről, nyomban állásba lépett, és az

egyesület választmányát, amelynek folyamán a legmélyebb felháborodás hangján tárgyalták egyik kartársukat ért súlyos sérelmet. A választmány úgy határozott, hogy felirattal fordul a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez és megkérdi tőle, vajon Magyarországon ez önkény, vagy a törvény van-e uralmon. A feliratban elmondolta az elnök mindazt, ami Szacsavayval történt és arra kérte, hogy vessen véget a miniszter a lehetetlen állapotnak azzal, hogy kinevezi Szacsavayt egy állami iskolához. Aradon járt épen abban az időben Neterda Nadezt miniszteri tanácsos a kultuszminisztérium népoktatási ügyosztályának vezetője is, akit az egyesület nevében felkeresett az elnök és informált. A miniszteri tanácsos is megdöbbanással értesült a botrányos dolgról és megígérte, hogy gondoskodik a tanító sorsáról. A miniszteri tanácsos az elnöknek tett ígéretét megtartotta.

Nem minden angol nevű artista — német.

(Meggzúnt a váriete nemzetközisége.)
az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 2.

A váriete nehéz időket él. A művészetek világában nincs még olyan szakma, amelynek léte annyira a nemzetköziséghez fűződne, mint az artistaság. Mint a bomba csapott le a háború az artista-nép vidám és sokoldalú táborára. Csoportok, melyek évek során át együtt dolgoztak, kénytelenek voltak szétválni, mert a legkülönbözőbb államok polgárai voltak. Nem egy artista trupp, akrobata-csoport, angol, francia, német, olasz tagokból állott és ma egymással szembenálló elkészereidett el-lentelek.

A váriete internacionalitása különösen Németországban és nálunk, meg Ausztriában kapott halálos dőfést.

Nemesek azáltal, hogy az angol, francia, orosz és olasz artisták száműzettek a német és osztrák, meg magyar váriete-azinpadozról, hanem azért is, mert a semleges államok, mindenekelőtt Amerika artistái is akadályozva vannak abban, hogy egykönnyen hozzánk juthassanak, mivel utazásuk nagy nehézségbe ütközik. Ilyformán a mi várieteinkben, meg az osztrák és német várietek színpadán jobbra csak benszüllött művészek lépnek fel és csak elvétve akad közöttük egy skandináv, svájci vagy holland artista.

Nemesek a profétákat, de az artistaművészeket sem nagyon becsülik a saját pátriájukban. Imaen eredt az a háború által megszüntetett szokás, hogy az artisták alkülföldi nevet választottak. Élönken jellemzők e tekintetben egy német artista, Reuter Ottó élees szava: „Nem minden angol nevű artista német.”

A pseudo-külföldiek hosszú sorából álljon itt egynehány ismertebb artistaművész neve: A híres Salerno jongieur fő német, akit a háború kitörésekor Pétervárot internáltak. A „Patty Frank Co.”, a legmerészebb akrobata-csoportok egyike az angol név dacára lögyökere bécsiakból áll és jelenleg a Deutschmeister-ezred vitézei. Egy másik angol nevű trupp, a „Max Grigori Co.” berliniekből rekonstruálódott. A „Georgi Bonhair trupp” sem francia, hanem német.

A hamisítatlan angol humoru „Humst-Bumstümmer”, Green ad Wörd tagjainak Bécsben ringott a bölesője. Green polgári nevével Grünwaldnak hívják.

Desvall Olimpia, a kiváló állatidomító és Blumanfeld cirkusz-családból származik. A sokat esedált spanyol táncosnő, La Gilana derék német asszony, egy berlini orvos felesége, La Paquila és Rejani Alice szintén német hölgyek.

Paini Dario, a híres kártyaművész született osztrák-olasz és évek óta német állampolgár. D'Vacanot, annyi hatásos skeecs és színpadi trükk kieszelőjét, Albrechtnek hívják és fitestvére a hasonlónevű üggető-ersenyistátulajdonosnak.

Odus, az ismert táncoklító, egy bécsi szobrász leánya, 1914. augusztusában Franciaországban szerepelt és hosszú ideig volt internálva egy déli departementben, ahonnan diplomáciai intervenció szabadította meg.

Eséltsük fel ez alkalommal, hogy Schäfer Sylvester, a nálunk is jól ismert bécsi artistaművész Angliában született és ott polgárságot szerzett. 1914. júliusában az utolsó német gyorsgözzel, a „Vaterland”-dal amerikai turnéra indult. Amerikába érkezésekor tört ki éppen a háború. A derék Schäfer Sylvester egy pillanatra sem habozva, kábel-sürgönyt indított Londonba, közölve, hogy lemond angol állampolgárságáról. Schäfer egy másik sürgönyt is feladott. Ebben a német állampolgárságot kérte. Meg is kapta, nem teljesült azonban az a másik vágya, hogy a német hadseregben harcolhasson. Nem pedig azért, mert időközben lehetetlenné vált az Európába való visszatérése. Schäfer szóta tekintélyes összegeket küldött Amerikából német és osztrák-magyar politikai célokra.

H I R E K.

— Báró Neuman Dánielné emlékezete. Megható ünnepély volt tegnap reggel az izraelita sirkertben. Néhni báró Neuman Dánielné Fürst Mária halálának első évfordulója alkalmából az izraelita jótékony nőegylet egykori kiváló elnöknőjének emlékére gyászistentiszteletet rendezett. A nőegylet képviselőiben Szabó Albertné és Tenner Jozsefné jelentek meg az einöknő sirjánál, amely felett Krausz Jónás megható gyászbeszédet mondott.

— Conrad vezérkari főnök gyásza. Bécsből jelentik: Hötendorfi Conrad báró vezérkari főnököt nagy gyász érte. Édesanyja, özvegy Conrad báróné, kilencven éves korában meghalt. Az agg matróna a legutóbbi időig teljes egészséggel érvendett és nagy figyelemmel kísérte a harctéri jelentéseket s nagy büszkeséggel töltöttek el győzelmeink, melyeket részben a fia érdemeinek tekintett. Néhány nap előtt gyengeség fogta el, mely egyre tokozódott s ma reggel halállal végződött.

— Harminckét kocsifém. A katonai állományparancsnokság értesítése szerint a gyűjtő-kocsik ma estig harminckét kocsifémet szelítettek be Arad város közönségének adakozásából. A közönség kívánságára a katonai parancsnokság meghosszabbítja a gyűjtés terminusát és a kocsik, habár egy kavesső gyorsabb ütemben, holnap is a város területén járhatnak. Aki még nem adott, siessen adakozásával. A hadseregnek szüksége van a pénzre és aradi ember nem zárkozik el az adakozástól, amikor a baba intéz nozzá kéri azót.

— A város tengerije. Mint ismeretes Lócs Rezső helyettes polgármester Budapestre utazott, hogy a kormánytól a tengeri eladási tilalom visszavétele miatt tárgyaljon. Ma küldött táviratában azt jelzi a polgármester, hogy csak holnap tisztelgathat a földművelésügyi miniszternél és így az Aradon várva-várt döntés egy nappal elhalasztódott.

— Heppes Aladár tragikus halála. Megirtuk, hogy Dálnoki Nagy Lajos dr. alispánhoz szombaton Bogdánffy Béla tb. főszolgabírótól híradás érkezett a vármegye egyik közbecsülésben álló kitünő tisztviselőjének harctéri haláláról. Mélyen megrendített mindenkit Heppes Aladár másodfőjegyző elhunyt. A szegedi népfölkelő huszároknál szolgálatot teljesítő megyei főtisztviselő haláláról eddig hivatalos értesítés még nem jött Aradra, de egy újabb magánlevél már részleteket is közöl a szomorú eseményről. Mindjárt az első híradás tudatta, hogy Heppesen kívül még két tisztársát megölte az orosz tüzéréség lövedéke.

— Heppes Aladár halála — így írja az újabb hír küldője — annál mélyebben lesújtott mindannyiunkat, mert harci szünetben történt. A népfölkelő huszárok lövészárk-harcot folytatnak. A tiszti fedezékeknel jól védett helyen, miután épen harcshünet volt, a tisztek kártyáztak. Heppes két tisztársával nyugodtan játszott, amikor váratlanul orosz gránát csapott be a fedezékbe. Voltrefter volt. A szétrobbanó gránát megölte mind a három tisztet Heppest is. Ott temettük el táborhelyünk közelében.

— Barth Lajos Scheveningenben. Barth Lajos, az aradi származású világhírű autogramgyűjtő, a háború vérzivatarában is változatlanul hódol régi szenvedélyének. Új terrénum nyílt meg számára: a hadvezérek aláírásai, amelyek kétségtelenül kivétel nélkül benne lesznek a Worldban. Egyelőre csak a szövetséges és a semleges állambeli nagyságok díszíthetik könyvét, de biztos, hogy háború után Joffre és French tábornok neve sem fog hiányozni a csodálatos gyűjteményből. Jelenleg Hollandiában tartózkodik Barth Lajos és — mint egy aradi ismerőse írja — a holland királynő aláírásának megszerzésén buzgólkodik. Scheveningből, a híres fürdőhelyről kelt a lap. Nem fogjátok megismerni a Worldot — írja — olyan unicumot varázsoltam belőle. Szombaton fogad Hollandia királynője, a földkerekség legbüszkébb asszonya.

— Vöröskeresztes virágnap Gyorokon Györök község társadalmá megkapó formák között róttá le a vöröskereszt iránt érzett áldozatkészségét. Az elmúlt hónap 18-án virágnapot tartottak, amelyen az urasszonyok és az urleányok lelkesen fáradoztak a siker érdekében. Diszes sátrat állítottak fel, amelyben gazdagon felszerelt büfét várta a vendégeket. A szép ünnepélyt, amelynek rendezése Székely Arpád takarékpénztári igazgató érdeme, sajnos, délután elrontotta az eső. A gyűjtés eredménye ennek dacára 326 korona 65 fillért tesz ki, amelyet a rendezőség beküldött az aradi Vöröskereszt-egyesületnek. A györöki virágnap lelkes rendezőinek s a gyűjtésben segédkező hölgyeknek ezton mond köszönetet Váscshelyi Janka einöknő.

— Külvárosi utcák burkolása. A belügyminiszter a közgyűlésnek azt a határozatát, hogy a Kasza- és Borona-utcákat a háború ideje alatt nem burkoltatja, felebbezés következtében felülvizsgálta és jóváhagyta, mert tetszik neki, ha a város takarékoskodik. Azonban figyelmébe ajánlja a törvényhatóságnak, hogy a takarékoság címen a közérdek sok szempontból figyelembe veendő közmunkák végrehajtását el nem odázhatja a város.

— **Kitűnített aradi urinó.** Megírjuk, hogy dr. Múlek Lajosné milyen nagyarányú tevékenységet fejtett ki az elmúlt téli hadjárat folyamán annak érdekében, hogy katonáinkat téli ruhákkal szerelhessék fel. Megemlékeztünk arról is, hogy a jótékony tevékenységéért a temesvári hadtestparancsnokság a legfelsőbb szolgálat nevében köszönetét fejezte ki. A köszönet-irat most érkezett meg s így hangzik: — Nagyságos Múlek Helén asszonynak, dr. Múlek Lajos közjegyző nejeének Arad. Nagyságos asszonynak az 1914. november elejétől fáradhatatlanul és szünet nélkül kifejtett gyűjtéséért, amely által Nagyságos Asszonynak lehetővé vált, a fronton küzdő derék katonáinknak ruháinkat nagy mennyiségben csináltatni, a legfelsőbb szolgálat nevében a katonai parancsnokság díszretét és elismerését fejezem ki. Temesvár, 1915. július 14. Hess s. k. altábornagy.

— **Háborus életképek.** Az egy év óta tartó náborra sok visszás helyzetet, furcsa állapotot teremtett. Megfigyelve a városban az utca, vidéken a mostani falusi élet képét, az embernek a szemébe ötlök sok minden, ami ezeket nem így volt. Így pl. végignéve az aradi nagykereskedők üzletei előtt rakodó vidéki kocsiakat, ezeknek a megyéből beránduló, fűszert és egyéb kereskedelmi cikket bevásárló fuvaroskocsinak lovait most nem férfi, hanem nő hajtsa. A gazda vagy a háboruban van, vagy a harctéren elesett. Odakünn a földeken is kevés a férfi-népség. Az aratók dala nem hangzott fel az idén oly vígan, mint máskor. — Faluhelyen vasárnaponként délutánonként nagyobb korezmákban tánc szokott lenni. Most ezek a mulatságok vagy elmaradtak, vagy olyan szegényesek, hogy pl. tíz leányból csak hatnak jutott férfitáncos. Ugyanez áll a lakodalmakra is. Házasság kevesebb fordul elő, vőfélyben pedig olyan nagy a hiány, úgy, hogy egy-egy tökéletes nászmenetet csak nagynohozon lehet összeállítani és nem egyszer az esketésnél teljesen idegen egyének, mint legközelebbi rokonok szerepelnek és ezeket is a szomszéd faluból toborozzák össze. Egy ilyen alkalommal busan jegyezte meg valaki:

— Ha a 48—50 éveseket is elviszik, még a házassághoz szükséges tanut is lámpással kell majd keresni...

Az már nem is tartozik a ritkaságok közé, hogy üzletekben a kereskedelmi alkalmazottakat, irodában a férfi munkaerőt ott is nő pótolja, ahol ez békés időben kivihetetlennek látszott. Így egyik másik nagyobb fűszerüzletben a segédek munkáját fiatal leányok igen ügyesen végzik, csak a munkaidő hosszú, meg a petrolumnak a szaga kellemetlen egy kicsit. Az irodában pedig egyhangu az élet, mert még egy fiatal gyakornok sem akad, aki titokban szerelmes a fiatal gépirőztársasszonyba...

A vendéglőben is a sápadt, vézna pincéreket számos nő kiszolgálónak pótolják. Az ember sohasem hitte volna, hogy a nehéz éjjeli szolgálatot teljesítő pincérgárda — akik közül nem egyre alkalmazták azt a mondást, hogy „a lélek is hálai jár belé” — kitűnő katonaságnak bizonyul. Nagybőri uriházakban az inas szerepét szintén nő pótolja azzal a különbséggel, hogy a nő inason nem feszül a szokásos, díszes, inasoknak kijáró araszú uniformis, csupán a bőrkertyű különbözteti meg a szobalánytól.

És így tovább, ahol ez lehetséges volt, a férfi helyére a nő lépett és csak az a kérdés merül fel, ha a háborúnak Isten segítségével vége lesz, könnyen fog-e menni, a régi állapotot visszaállítani?

— **Házasság.** Patkó Imre és Péczey Szereke kedden délelőtt 11 órakor a református templomban tartják esküvőjüket.

— **Aradi ügyvédjelölt szibériai fogságban.** Kemény Bertalan műszaki tanácsos fia, Kemény Miklós dr. ügyvédjelölt tudvalevőleg még ez év elején a galiciai harcokban orosz fogságba jutott. Aggódo hozzátartozóinak azóta többször tudott adni életjelt adni magáról, de tartózkodási helye felől bizonyosat nem irhatott, mert fogságának végső helye még nem volt kijelölve. A Vörös Kereszt bécsi tudakozódó irodája utján most hírt kapott a műszaki tanácsos fiának végleges tartózkodási helyéről. Érdeklődésére ugyanis a következő levelet kapta az irodától: — Az amerikai Vörös Kereszt kiküldöttje Kinában M. B. Burr szibériai utazásából visszatérve a pekingi os. és kir. követségnek átadta a Szibériában hadifogságban lévő osztrák-magyar tisztek jegyzékét. Ezek között találtuk az Ön által kértetted Kemény Miklós dr. 33. gyalogezredbeli kadetot is, aki Omszkban van internálva.

— **A honvédtisztikar, mint keresztapa.** Pozsonyból jelentik: Érdekes keresztelő volt a minap Pozsonyban, a mélykúti kápolnában. A harctéren lévő Hutiray Gyula honvédszázadosnak fia született s a százados keresztapának a marosvásárhelyi 22. honvédgyalogezred első menetszázadának tisztikarát kérte fel. A tisztikar elfogadta a keresztapaságot s megkérte Bartal Aurél pozsonyi főispánt, hogy helyettesítse a szertartásnál. A különös keresztelő meg is történt, még pedig igen nagy és előkelő közönség jelenlétében.

— **Engel Keresk. szaktanfolyama** (Lázár Vilmos-u. 2. Földes p. mellett.) A most kezdődő új tanfolyama beiratkozások még e hó 5 ig elfogadhatók. 2786

— **Régi levélbélyegeket és levelezéseket,** különösen magyarokat 1871—74-es évekből és osztrákokat 1850—58-ból; továbbá teljes bélyeggyűjteményeket, festményeket és egész könyvtárakat jó áron vesz Kerpel Izsó könyvkereskedése. 193

— **Százezer szálmazsák van raktáron** Győrött a Singer Mór W. özv. és Fia. cégnél. A cég erre vonatkozó mai számunkban közölt hirdetésére felhívjuk az olvasóink figyelmét.

— **Előnyös cipő-kiarúsítás!** Temesvári üzletem felosztása miatt az összes onnan átszállított elsőrendű cipőt rendkívül mérsékelt áron boesájtom áruba. Weinberger János cipőárúháza, Arad, Andrassy-tér 20.

— **Papírárúkból nagy engedményt nyújt viszonteladókknak Kerpel papírnagykereskedése.** 193

— **Felhívjuk a tanuló ifjuság figyelmét** a szünidő alkalmából Kerpel Izsó 100.000 kötetes kölesönkönyvtárára.

— **Irógépeket, levélbélyeg-gyűjteményeket** és egész könyvtárakat méltányos áron vesz Kerpel Izsó könyvkereskedése. 193

— **A papír, mint fűtőanyag.** A fa és szén árak óriási megráulása mindenkinek nagy gondot okoz, vajon hogyan lehet félre a tüzelő anyag szükségletet gazdaságilag előnyösen fedezni, vagy legalább a magas árakat némileg olcsóbbá tenni. Nagy segítségre van a kérdés megoldásában az a közönség, hogy a selejtes, hulladék-újság és egyéb papírost jól lehet használni tüzelő anyagnak. Egy napra a papírost vízben áztatjuk, azután gombócformára összenyomjuk és megszáritjuk. A száradás után ez a papíryanag éppen olyan jó fűtőanyag, mint a szén. A papírgombócok nem égnék léggel, hanem, mint a szén izzanak. A drága tüzelő anyag mellett sokat megtakarítunk, ha a fűtőnél erre a célra megfelelő, olcsó hulladék-papírt használunk. Ilyen hulladék-papír kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában, hol 151. sz. telefonon is megrendelhető.

— Az „Aradi Közlöny” egyes példányai Budapesten kaphatók Breuer Nővérek dohánytözsdejében VI., Teréz-körút 34.

— **Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában** Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

MULATSÁGOK

Hangverseny Menyháza fürdőn.

(Mulatság az aradi Vörös Kereszt javára. — A főispán unokái műkedvelő előadásán.)
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 2.

Menyháza fürdő közönsége július hó 31-én szombaton este az aradi Vörös Kereszt egyetel javára hangversenyt és táncestélyt rendezett, mely minden tekintetben fényesen sikerült. Az estélyen a fürdő előkelő közönsége teljes számban megjelent és pompásan szórakozott, mert a műkedvelő szereplők egytől-egyig a legnagyobb odaadással fáradoztak a siker érdekében.

Az est műsorát Zinner Béláné zongorajátéka nyitotta meg. A fürdőn nyaraló Urbán Iván báró főispán unokái buzgón vettek részt a hangversenyen. Közülük elsőnek Blaskovich Péter lépett a dobogóra és nagy hatással szavalta Petőfi Sándor egyik költeményét. Óriási sikere volt ezután a fiatal Urbán Pál bárónak, aki Urbán Paula néven mint nőimitátor a kis gróf operettből énekel. Bárha nem volt titok, hogy a női kosztüm a fiatal Urbán bárót rejti, az imitáció mégis csalódásig sikerült és nagy hatást keltett. Énekét Andrányi Magda kísérte zongorán.

Igen szép volt a fiatal Andrányi Csiri báró hegedűjátéka. Zinner Béla Acev. főfelügyelővel együtt és Zinner Béláné zongora kíséretével Bachtól és Beethovenig játszottak és a hálás közönség nem győzte tapsolni művészi játékukat. Andrányi Csiri báró, akinek pompás hegedűjátékát az aradi közönség is ismeri, a műsor további folyamán Svendsen románcával is igen nagy sikert aratott. Végteleenül bájos volt Blaskovich Márta, a kinek kitűnő szavallatát — Petőfi Egy gondolatát és Szabolcska Mihály Dal a mankóról című költeményét adta elő megértő, szabatos stílusban — lekesen megtapsolták. Nem kisebb hatást ért el Blaskovich Ernő. A kis gróf Csetneki Róth kupléját énekelte olyan kitűnő maszokban, hogy már megjelenését kacagás fogadta. Utána Fábry Marinka, Fábry Sándor dr. Acev. vezérigazgató leánya, Nagy Endre ötletos monológját, a Világlátott leányt adta elő kedves közvetlenséggel és megérdemelt nagy sikerrel. A műsort a Lündéralom balett fejezte be. Négy szép fiatal leány pompás balett kosztümökben színes görögvilágítás mellett táncolt. Blaskovich Márta, Csernovics Emilia — Csernovics Diodor jószágigazgató leánya és Andrányi Magda báróné a balettben egyaránt nagy sikerhez és sok színtes taphoz jutottak, de nem kevésbé megérdemelték a tapsokat Urbán Pál báró is, a ki balerina kosztümében tetézte nőimitátori sikerét.

Az estély rendezéséérték élén Gellényi Ernőné buzgólkodott, a ki a Vörös Kereszt egyetel javára belépő díjakban és felülfizetésekben 610 koronát szolgáltatott be Vásárhelyi Janka urhölgynek, az aradi Vörös Kereszt egyetel elnöknőjének.

Felülfizettek: Báró Andrányi Károlyné 95 korona, N. N. 100 korona, Urbán Iván báró 73 korona, özvegy Andrányi Károlyné 10 korona, Blaskovichné 10 korona, Siebig Frigyes 10 korona, Gellényi Ernő 20 korona, Párecz Gyula dr. 19 korona, Párecz György 19 korona, Vögh Aurélné 6 korona, özvegy Temesváryné 4 korona, Chedebó Géza 4 korona, Herbst Jenő 10 korona, Cserna Vincéné 7 korona, Csernovics Diodor dr. 10 korona, Zinner Béla 10 korona, Barbierik T. 10 korona, Löw Mihály dr. 7 korona, Holló István 10 korona,

Nádudvary dr. 2 korona, Gergely Lajosné 3 korona, dr. Barra Gyuláné 5 korona, Hoffmann Lászlóné 5 korona, Begus István 4 korona, Koromzay Frigyes 6 korona, Frycz Félix 8 korona, Burián János 5 korona, Bolyos József 10 korona, Verián Lajos 10 korona, Schenk Samu 9 korona, Issekutz Géza 1 korona, Rohity Aurél 1 korona, Wéber Józsefné 8 korona, Witschen Kornél 8 korona, Cimbál J. 1 korona, Winterné 2 korona, Reichner L. 1 korona, Issekutz István 1 korona, Klatzig László 1 korona, Fumsz Pál 3 korona, özvegy Rosenbergné 2 korona, özvegy Millerné 2 korona, Biesch Hugó 1 korona. Giday János 8 korona, Bodea Lázár 1 korona, Séczy Imre 3 korona.

NYÁRI SZINHÁZ.

Kedd, 1915. augusztus 3-án:

Rózsa S. Lajos, Kurucz János és Báró Bedeus Bella felléptével:

Nagy művész estély

H. rész:

A néma asszony.

És kesz bohózat.

Kezdete este 8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Özvegy Tóth Mihályné egy a maga, mint alólírottak nevében is fájdalommal tudatja, hogy a szerető jó férj, apa, testvér, sógor és jóbarát

Tóth Mihály

ácsmester ur,

f. évi július hó 31-én fészadatlan munkásságának 67-ik évében rövid szenvedés után elhunyt.

A drága halott hült tetemét f. évi augusztus 2-án d. u. 2 órakor fognak a tót-komlós sírkertben az ev. ref. vallás szertartás mellett öröknyugalomra helyezni.

Fájdalmas szívvel és sajtó kebellet kísérünk utolsó utadra, legyen könnyű a hant, mely drága tetemeidet örökre eltakarja azoktól a kiknek szívében felejtethetlen emléked mindvégig élni fog.

Tót-Komlós—Mezőhegyes, 1915 augusztus hó.

Jeney János, fia. Riekveisz Mária, menyegye. Jeney Jankó, unokája a. 2723

MUSCHONG

BUZIÁSI PHÖNIX

vaemenésített szén-savdús természetes ásványvíz.

ÜDÍT, ERŐSIT, GYÓGYIT.

Borhoz és pezsgőhöz kitűnően alkalmas.

Bakteriummentes asztali víz (radioaktív).

FOLEBAKAT ARADON: 52v Winkler Sándorné, Magyar-utca 4. szám. Telefon 596

* Az ezen rovat alatt közöltékek nem vállalunk felelősséget.

Aranyat Ezüstöt

legmagasabb áron vesz,
vagy becserél; ugyszintén
régiségeket vesz és elad

693

Losonczi Lajos

órák és ékszerész üzlete

ARAD, Szabadság-tér.

Telefon 944.

APOLLO SZINHÁZ.

Augusztus hó 3., 4-én
kedden és szerdán

**Egy milliomos,
aki hitelbe mulat.**

Kacagtató vigjáték 3 felvonásban

Irta: Gärtner A.

Az előadások 1/6, 1/8 és 9 órakor kezdődnek.

1021

URÁNIA SZINHÁZ.

Augusztus hó 3-án, kedden:

A király O Felsége és a hadi-
levéltár részére készült 1200
méteres hiteles hadifilm.

**Hőseink
diadalutja
Galiciában**

Gorlicétől, Przemysl és Lemberg
át Ravaruskáig.

Előadások 6, 1/8 és 9 órakor kezdődnek
és nem folytatódások. 35

ZSIR

prima, egészséges idei.

Szalonna

napi árban kapható

Kalmár Endrénél

Arad, Asztalos Sándor- és
Chorin-utca sarok. 2520

670. Telefon szám 670.

**Kórházak, fogolytáborok, fogoly-
aratók és munkások részére ::**

szalmazsák, fejvánkos, lepedő, törülköző, zsebkendő, vászon-
öltöny, gyékénypapucok, takarók, pokrócok, korlátlan
mennyiségben rendkívül olcsó árak mellett kapható

2716

Singer Mór W. özv. és Fia

kender- és jutaárk, linoleum gyári rakítók. Perzsa szőnyegek közvetlen behozatala Győr.
Dr. Kovács Pál-utca (Tejfeles-utca) 1. sz. — Sürgősség: Jutesinger Győr.

Kereskedőknek, szövetkezeteknek, lamáteladókknak igen alkalmas és ajánlatos.

BENZOLINE

a benzint teljesen pótolja

Motortulajdonosok!

Sikerült gyártmányomat annyira tökéletesíteni, hogy **nem szükséges többé:**

1. Benzinnel vagy aetherrel való befeckendezés.
2. nem szükséges a gyújtófej melegítése,
3. nem kell a levegő hozzájárulását megszorítani, **hanem:**

BENZOLINE minden rendszerű motorhoz egyöntetűen a motoron való minden változás nélkül, kiválóan alkalmas.

BENZOLINE használatánál a motor könnyen indul,

BENZOLINE használatban rendkívül olcsó, átlagban 400 gramm kell óránként egy lóerőre.

Hogy ezt bizonyítsam, gyáramban a következő rendszerű motorokat állítottam fel és tartom az érdeklődők részére állandó üzemben:

1. Climax,	6. Polke,
2. Lux,	7. Warchalovszky,
3. Langen & Wolf,	8. Benz,
4. Osers & Bauer,	9. Pohl,
5. Daimler,	10. Mayer.

Oly egyéneknek, kik magukat hatásázi bizonyítvánnyal mint komoly érdeklődőket igazolni tudják, még pedig községenként legfeljebb 3 személynek Bécsbe való utazás költségeit megtérítem.

A benzoline ára egész waggonvételnél	110 korona,
a benzoline ára fél waggonvételnél	115 korona,
kisebb vételnél	125 korona

helyt bécsi gyáramból vashordókban szállítva, készpénzfizetés ellenében. Utánvétel rendeléseket nem eszközölök.

8864

M. ELFER, WIEN

1, KRUGERSTRASSE 3.

FIGYELEM!

Felbírjuk az ipari és gazdasági munkásoknak b. figyelmét, a mi kivételes szabadalmi munkás öltönyeinkre és köpönyegeinkre. Elszá-
kíthatatlan amerikai munkáival, zsebek-
kel, álló és lehajtott gallérral ellátva, „Pretória” felirással, legjobb minőségű, valódi kék színben. Igen jó mosható, mindenféle
nagyágban. — Kizárólag csak a feltalálónál

Szántó Mór és Társa férfi, fiu és gyermek ruha telepén kapható ARAD, színház-épület, földszint és emelet.

Ugymint fióktelepeink: Miskolc, Sátorajhajhely, Szatmár, Máramarosmező, Ósd, Salgótarján, Roxnyó és stb. — Utánzástól óvakodjunk. Szigorúan szabott ára az öltönynek és kabátnak darabonként 8 kor. — Mintákat bárhová bemenetve küldünk. 2787

Apró hirdetések.**LEVELEZÉS.**

„Őszi napsugár”-nak ment levél. „V.” 2778

Tiszteletes ismeretséget óhajtom, csakis időssebb gazdag urnak. Nem kalandot keresek; levelet, e lapban jelezve, kérek a kiadó-hivatalba „Őszi napsugár” jeligén. 2782

ELLÁTÁS.

Iskolás gyermekek teljes ellátást kaphatnak. Cim a kiadóban. 2776

Urú családból való iskolát a járó leányok teljes ellátást kapnak öv. Dr. Balog Benőnénél, Kis-utca 5/a. 2769

Két tanulót ellátásra elfogad jegyző özvegye Aradon, Incó Jánosné, Világos. 2785

ALKALMAZÁST KERES.

Egy tiszteletes asszony délelőtti órákra bejárónői ellátást keres. Rajki Józsefné, Baross Gábor-u. 14. 2781

ALKALMAZÁST NYER.

Fűszerkereskedő segéd, intelligens augusztus 15 re felvétetik Dürr Kocsárdnál. 2780

Tiszteletes házmeesterpár alkalmazást nyer Apponyi Albert-körut 4. sz. a. Kertészethez érő előnyben részesül. 2777

Fűszer és csemegé szakmabeli segéd felvétetik Hoffmann Ottónál, Szabadság-tér. 2788

Vidéki vagyis üzletbe szerény igényű olárusító kisasszony, ki pénztárt is kezel azonnal belép-
het. Cim a kiadóhivatalban. 2766

Irógépen diktálás után magyar és német nyelven helyesen dolgozó fiatal ember vagy nő, nagyobb vállalat iródjában felvétetik. Cim a kiadó-hivatalban. 2767

Fiatal vegyészru kereskedő segédet keres azonnali belépésre Roth Mór és Társa, Soborsín. 2719

2 tanuló fiut, jó családból, azonnali felvételre jó fizetés mellett. Színházi Verseny-bazár, Szabadság-tér. 2761

Egy ügyes sörfejő azonnali belépésre kerestetik vidéki sörgyáraktárba. Cim Drécher söraktár Mezőkövesdhez. 2789

ÜZLETEK.**Egy jóforgalmu**

30 év óta fennálló vegyeskereskedés, korlátlan italmórési engedéllyel egybekötve, minden üzleti és keresmai felszereléssel együtt, egy nagyobb községben, más vállalat miatt azonnal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2768

LAKÁST KERESNEK.**November 1-re**

földszinti 8 szobás lakást keresek. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek Pálffy István névre. 2784

KIADÓ LAKÁS.**Aulich Lajos-utca 15.**

alatt 5 szobás és 3 szobás utcai lakás azonnal kiadó. 2774

Aulich Lajos-utca 20.

alatt modern 3 szobás utcai és 2 szobás udvari lakás fürdőszobával novemberre kiadó. 2773

Az Erzsébet-körut 7. sz. ház I. emeleti nagy lakás november 1-től kiadó. Bővebbet Verbois iroda. 2771

Két csinosan butorozott

utcai szoba külön bejárattal kiadó, esetleg teljes ellátás is kapható Hunyadi-u 6, I. em. 2774

Egy négyszobás lakás

a város legforgalmasabb helyén kiadó. Értékesíteni Kell és Krausz cégnél. 2690

Kiadó

3 utcai szoba, fürdő-, elő- és cseledekszobával, villany és gáz november 1-re: Wesselényi-u 15. 2657

Modern

négyszoba, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárat) villany, gázberendezéssel, Török I.-u. 14b. új házban november 1-ére kiadó. 2647

Egy szoba és kamarából álló pincelakás kiadó Apponyi-ut 1. szám alatt.

Elegánsan butorozott

különbejárattal szoba kiadó Bohus palotában. Bővebbet a házmeester-nél, I. kapu. 2752

Kiadó

modern üzlethelyiség és földszinti udvari lakás Eötvös utca 12. 2745

Háromszobás

utcai lakás november 1-től kiadó Közép-utca 13. 2738

Nádor- és Dobó-u. sarok 4 utcai szoba, üvegezett veranda, fürdőszoba és mellékhelyiségek-ből álló renovált lakás azonnal kiadó. 2291

4 szobás

utcai lakás balkonnal, fürdőszobával, villany- és gázvilágítással Tökölly-tér 4. sz. alatt kiadó. 2785

Kiadó

egy 5 szobás erkélyes lakás nov. elsejétől. Könyök-utca 4 Baross-park-felől részén. 2784

Erzsébet királyné-körut 18/a. számú ház első emelete, mely modern ötszobás lakásból áll, azonnal kiadó. 1646

VÉTEL ÉS ELADÁS.**Belovagolt**

hátsó eladó. Értékesíteni Ross őrmesternél, közös huszárlaktáryában. 2775

Eladó

1918. évi 45 Hl. apateleki mokra-hegyi ház öv. Petrovskai Károly-nánál, Magyar-u. 9. 2720

Nagyobb mennyiségű

idei burgonyára van szükségem. Ajánlatokat Posevitz Géza címre Máriaradna kérek. 2765

Eladó

egy finom fekete pianino. Megtekinthető Wesselényi-utca 28. sz., d. u. 2-5-ig. 2759

Mint a**Hadi Termény Részvénytársaság**

szerződéses bizományosa

mindennemű

gabonát

vásárol:

Weisz Adolf Ujarad.

Aradi megbízottja:

Adler Hugó Arad,

Weitzer János-utca 1. sz.

FIGYELEM!

2 hintó, 12 g. kocsik, cséplő szekerek stb. eladók. Bővebbet Verbois iroda. 2772

Tiszta akác- és virágmész kapható Seéberger Mihálynál, Munkácsy Mihály-u. 4. 2770

Szállóprések és szúk

különböző nagyságban olcsón beszerezhetőek Ópálosi hitelszövetkezetnél, Ópálos (Aradmegye.) 2717

Papírszalvéta

1000 darab 5 koronáért kapható Pichler Sándor papirkereskedésében, Szabadság-tér. 781

Külföldi számlái

félszáz, 5 kilos postacsomagokban, különként 5 K 20 fillérért szállít utánvét mellett Friedmann Hermann számlagyár, Szatmár. 2742

T. gazdaközönség

figyelmébe!

Aratási és cséplési idényre:

**Géptaggyut,
Gyantát,
Gépolajat,
Kecskenőcsöt,
Kőolajat.** 2235

Mindentéle

zsiradékot

a legmagasabb áron veszek.

Hubert József

Arad, Szabadság tér.

Telefon 262.

Nagyszerűen bevált a harctéren küzdőknek és általában mindenkinek mint legjobb

fejdatomcsillapító bedörzsölés

meghűlés, rheuma, köszvény, influenza, torok-, mell- és hátfájás stb. esetében

Dr. Richter-féle

Horgony-Liniment. csipész compoz.

Horgony-Pain-Expeller pótléka.

Úvegje K-80, 1-40, 2-

Kapható gyógyszerárakban vagy közvetlenül az „Arany oroszánhoz” címzett Dr. Richter-féle gyógyszerárakban, Prága I., Elisabethstr. 6.

Kapunkénti szétküldés.

SS09

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári rak-tára, valamint valódi

lignum sanctum-tekegolyók és bábuk

legjutányosabb árakban kap-hatók:

Zimmermann Ignác

norinbergi, díszmű- és játék-
áru üzletében 1581

Arad, Szabadság-tér 21.

Egyszerűbb

Petroleum

Str. 56 fillér.

1011

Braun N. A.

festékraktárában

Arad, Boros Beni-tér 7.

Haszonbérbeadási árverési hirdetmény és feltételek.

A battonyai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságnak 3294—1915. tk. számú végzése folytán közhírré tétetik, hogy az Osztrák Magyar Bank végrehajtható, Wittmann Antal, Wittmann György és neje Erdrész Teréz elleni végrehajtási zárlati ügyében 1915. évi augusztus hó 15-én d. e. 1/11 órakor Magyarbányhegyes községében a magyarbányhegyesi 523. sz. tjkvben A + 1. sor, 444. hrsz. alatt foglalt 877 kat. hold és 1506 négyszögöl területű a végrehajtást szenvedettek révén álló és végrehajtási zárlat alá vett ingatlan nyilvános árverésen a következő feltételek mellett haszonbérbeadatik:

1. A zárgondnoki kezelés alatt álló birtok, mely telekkönyv szerint 877 kat. hold és 1506 négyszögöl területű 1915. évi október hó 1-től 1916. évi szeptember hó 30-ig terjedő egy évi időre bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe adatik.

2. Kiküldési ár 88.000 korona.

3. Árverések tartoznak az árverés megkezdése előtt 10.000 koronát száz tízezer koronát készpénzben bánatpénz gyanánt letenni. Haszonbérbevevő bánatpénze a haszonbérleti kaució része gyanánt az árverés befejezése után zárgondnoknál marad, míg a többi árverelő az árverés befejezése után azonnal visszakapja Haszonbérleti bánatpénze az árverés befejezése után azonnal eszközölendő haszonbérleti szerződés megkötésétől számított 1 hónap alatt kiegészítendő haszonbérleti által megajánlott haszonbéri összeg felére, mely összegnek a haszonbérleti idő végeig kaució gyanánt zárgondnoknál maradnak. A kaucióul letett készpénz kamatai a bérlet tartama alatt is haszonbérlet fogják illetni s neki esetről-esetre kiutalványoztatni fognak.

4. Haszonbérlet a haszonbérlet negyedévi előleges részletekben tartozik zárgondnok kezéhez fizetni és pedig 1915. évi október hó 1., 1916. évi január hó 1., április hó 1. és július hó 1. napokon.

5. A haszonbérlet területen lévő épületeket zárgondnok haszonbérletnek leltár mellett fogja átadni és haszonbérlet köteles a haszonbérlet idő leteltével ezen épületeket a rendes avulás leszámításával ugyanazon leltári karban zárgondnoknak visszaadni. Új épületeket haszonbérlet nem emelhet és meglévő épületeken változtatást vagy átalakítást nem eszközölhet.

6. Haszonbérlet köteles az épületeket a zárgondnok által kitüntendő összegre és biztosító társaságnál zárgondnok nevére tüzkár ellen biztosítani és a biztosítási kötvényt zárgondnoknak a haszonbérlet idő megkezdésétől számított 8 nap alatt átadni.

Ha ezt elmulasztaná joga van zárgondnoknak a tüzkár biztosítást a haszonbérbevevő költségére eszközölni és a tüzbiztosítási összeget és a netán felmerülő költségeket a kaucióból levonni.

Tüzkár esetében köteles haszonbérlet a tüzkárt úgy a biztosító társaságnak, mint zárgondnoknak haladéktalanul bejelenteni. A folyósítandó kárösszeg felvétele zárgondnok joga.

7. A haszonbérlet területen haszonbérletnek nem szabad a zárgondnok beleegyezése nélkül téglát és vályogot vetni.

8. A birtok területén a bérlet megkezdésekor meglévő lucernás haszonbérletnek oly kikötéssel adatik át, hogy abból haszonbérletnek felszántania mit sem szabad, hanem köteles lesz a bérlet idő leteltével zárgondnoknak hiánytalanul visszabocsátani.

9. A birtokon lévő összes élőfákat zárgondnok leltár mellett fogja átadni haszonbérletnek, ki köteles lesz azokat a haszonbérlet idő leteltével ugyancsak leltár mellett zárgondnoknak visszaadni. Élő fát haszonbérletnek kivágnia nem szabad, a netán kiszáradt fák pedig bérbeadó tulajdonát képezik.

10. Haszonbérlet a birtokot illető adatokat és közterheket nem köteles fizetni.

11. Zárgondnoknak joga van a haszonbérlet idő egész tartama alatt felügyelni arra, hogy haszonbérbevevő a haszonbérlet feltételeknek eleget tesz-e; köteles azért haszonbérlet előzetes értesítés után zárgondnoknak, valamint jogi és egyéb eljárások alkalmával kiküldötteknek szükséges és megfelelő fuvart rendelkezésre bocsátani.

12. A kaució haszonbérletnek a haszonbérlet idő leteltével visszaadatik, ha a leltár mellett átvett épületeket, fákat és egyéb ingósá-

gokat zárgondnok ugyancsak leltár mellett hiánytalanul visszaszolgáltatotta. A netáni hiányokat és az épületek karban tartása tekintetében haszonbérlet által elkövetett netáni mulasztásokat joga van zárgondnoknak a kaucióból fedezni és illetve a szükséges összegeket a kaucióból levonásba hozni.

13. A megkötendő haszonbérlet szerződés után járó összes bélyegeket és illetékeket haszonbérlet köteles fizetni. A haszonbérletből kifolyólag zárgondnok és haszonbérlet között netán felmerülő perekre nézve az aradi kir. Járásbíró hatásköre és illetékessége köttetik ki, figyelemmel az 1911. évi L. t. c. (Pp) 45. §-ára.

Battonya, 1915. évi július hó 14-ik napján.

Heintz Géza, s. k.
kir. járásbíró.

2764

Uditő, Egészséges, Olcsó a Citrász-por.

Egy-egy adagból, egy pohár vízben feloldva, a legkellemesebb

limonádét

készíthetjük. Ara: adagonként 10 fillér, 12 adag 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájjüregét deszinficiálja, utóíze igen kellemes. Ara egy porcelán-szelencének 60 fillér.

Lábizzadás,

kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik a „PEPPO” folyadék és Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! Szagtalanít!

Peppo folyadék ára utastással 1 korona.
Peppo-hintőpor ára utastással 70 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

Van szerencsénk az orvos urakkal tudatni, hogy a következő serumokat tartjuk raktáron:

Rind antiserum,

Normal pferde serum Meister Lucius & Brüning,

Cholera imfstoff Sächsisches Serumwerk und

Institut für Bacteriotherapie,

Tetanus antitoxin (fenti intézetből) folyékony,

Tetanus antitoxin Hoechst száraz,

Scharlach Heilserum Serotherapeutisches Institut

Wien,

Tiphus Impfstoff (Pfeiffer - Kolle) Sächsische

Serumwerke.

Földes Kelemen

gyógyszertára, Deák Ferenc-utca.

Hehs Vilmos

gyógyszertára, Batthyányi-utca.

11

1915. El. XIV. A. 167. szám.
7—1915. Blz. szám.

Hirdetmény.

Kisíratos község telekkönyvi betételek szerkesztésére kirendelt bizottság közlirre teszi, hogy az 1886: XXIX., 1889: XXXVIII., és az 1891: XVI. törvényekben előírt helyszíni eljárás végett és pedig egyelőre csupán az azonosító 1915. augusztus 23. napján az azonosítás befejezte után pedig a bizottság a községben megjelenend Ennélfogva felszólíttatnak.

1. mindazok a kik a tjkönyvben előforduló bejegyzésre nézve okadott előterjesztést kívánnak tenni, hogy a bizottság előtt, a kitűzött határnapon megkezdődendő eljárás alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel;

2. mindazok, a kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, hogy a tulajdonjog tkvi. bekebelezését a kitűzött határidőig a telekkönyvi hatósághoz intézendő szabályszerű beadvány útján kieszközőljék, vagy a telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okiratok alapján a telekkönyvi bejegyzés iránt kérelmeik előterjesztése végett a bizottság előtt, jelenjenek meg ha pedig telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek az átirásra az 1886: XXIX. t.-cz. 15—18. és az 1889: XXXVIII. t.-cz. 5., 6., 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak, és azokkal igényeiket a kiküldött bizottság előtt igazolják, vagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a bizottság előtt szóval elismerje, és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogait ez uton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illetékelengedés kedvezményétől is elesnek.

3. azok, a kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugysintén az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve, hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött bizottság előtt megjelenjenek, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Battonya, 1915. július 23-án.

Betétszerkesztő bizottság:

Dávid Samu

kir. betétszerkesztő bíró.

Leszich Gyula

kir. betétszerkesztő tkvvezető. 2722

Költözők figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez

Kalmár József
villanszerelési vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

Kékkő

AUSSIGI

nagy mennyiségben
K 350-ért kapható

Färber Lajos cégnél.

2418

1915. El. XIV. A. 168. szám.
4—1915. sz.

Hirdetmény.

A battonyai kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság 1915. évi július hó 26-án 3644. sz. a. kelt végzésével kiküldött bizottság eszennel közlirre teszi, hogy Mezőkovácsháza községre és a mezőkovácsházai pusztára vonatkozólag az 1886: XXIX., 1889: XXXVIII. és az 1891: XVI. t.cikkek értelmében szerkesztendő telekkönyvi betétek készítésének munkálata folyamathat tétetvén, a nevezett községben a helyszíni eljárás és pedig az 1891: XVI. t.-c. 9. §-a értelmében első sorban az azonosítás 1915. évi augusztus hó 18-án és ennek befejeztével a további bizottsági eljárás fog kezdődni.

Ennélfogva felszólíttatnak:

1. mindazok, akik a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadott előterjesztést kívánnak tenni, hogy a bizottság előtt a kitűzött határnapon megkezdődendő eljárás alatt jelenjenek meg, és előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel;

2. mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, hogy a tulajdonjog telekkönyvi bekebelezését a kitűzött határidőig a telekkönyvi hatósághoz intézett szabályszerű beadvány útján kieszközőljék, vagy a telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okiratok alapján a telekkönyvi bejegyzés iránti kérelmeik előterjesztése végett a bizottság előtt jelenjenek meg, ha pedig telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, az átirásra az 1889. XXIX. t.-c. 15—18. §-ai és az 1889. XXXVIII. t.-c. 5., 6., 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött bizottság előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a bizottság előtt szóval elismerje és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogait ez uton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illetékelengedési kedvezményétől is elesnek; és

3. azok, akiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugysintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött bizottság előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Dávid Samu,
kir. betétszerkesztő bíró.

Kemény Mihály,

2721 betétszerkesztő telekkönyvvezető.

Használt ólom

megvételre kerestetik.

A szépségápolás titka a használandó
szépségápolószerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely krém 1 korona.

Szines arcporok!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testszin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Ha szeplőjeitől

meg akar szabadulni,

Ha tiszta, fehér arcobort

óhajt, használjon okvetlen Hajós-féle

Ibolya „Doré” krém.

Ara egy tégelynek 1 korona.

Ibolya Doré szappan 70 fill. Ibolya Doré puder 1 K 20 fill.

Vigyázat a „Doré” szóra.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját

Hajfestő

vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szőrvesztő-Depilator.

El kitűnő, a magz nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt arc, nyak vagy karokról stb, minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-tárában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évében az Aradmegyei Közkórház számára.